

TAXE SI
IMPOZITE
PENTRU ANUL 2011

Chişinău 2011

Autorii: – **Lucia Ușurelu,**
- **Ecaterina Balaban**
- **Iulia Iabanji**

©Proiectul Entranse 2 Your Business,

Elaborarea și publicarea acestui material este posibilă grație suportului financiar oferit de Guvernul Norvegiei prin intermediul Fundatiei SINTEF. Opiniile exprimate aici aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția Proiectului „Entranse 2 Your Business”.

Alcătuitorii exprimă sincere mulțumiri pentru susținerea și colaborarea la alcătuirea acestei lucrări: Dnei Iulia Iabanjii - Directorului General al Organizației pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii.

CUPRINS

Cuprins.....	3
Impozitul pe venit.....	7
Taxa pe valoarea adăugată.....	18
Accizele	23
Alte impozite și taxe generale de stat.....	27
Taxa vamală.....	27
TaxeLE RUTIERE.....	29
II. IMPOZITE ȘI TAXE LOCALE.....	31
Impozitul PE BUNURI IMOBILIARE PENTRU TERENURI (funciar).....	32
Impozitul pe bunurile imobiliare (clădiri și construcții).....	34
TaxeLE LOCALE.....	36
Taxa pentru amenajarea teritoriului.....	36
Taxa DE plasare (amplasare) A publicității (reclamei).....	37
Taxa pentru unitățile comerciale	38
Taxa de piață.....	39
Taxa pentru folosirea resurselor NATUrale	42
Taxa pentru apă.....	43
III. Taxele pentru obținerea licenței a activității de întreprinzător	44
IV. Asigurarea socială de stat obligatorie.....	50
V. ASIGURAREA OBLIGATORIE DE ASISTENȚA MEDICALĂ.....	55
MODUL de achitare și evidență a plăților la bugetul public național pentru anul 2011.....	60
Dicționar explicativ al termenilor economici	77
Bibliografie.....	83

Dragi antreprenori,

În epoca evoluțiilor continue și a tehnologiilor moderne, când totul se dezvoltă și nimic nu este stabil doar **impozitele**, în formelor clasice, rămân a fi un lucru cert, care nu poate și nici nu trebuie a fi evitat.

Impozitele și taxele sunt, de fapt, o categorie financiară, cu caracter istoric, a căror apariție este legată de existența statului și a banilor. Ca urmare, impozitul este o sarcină către stat cu

caracter obligatoriu, datorat de toate persoanele fizice și juridice care obțin venit dintr-un anumit gen de activitate, reprezentând un instrument intervenționist pentru corectarea evoluției, stabilizarea și echilibrarea creșterii economice.

În accepțiune generală, impozitele și taxele reprezintă instrumente nemijlocite de conducere ale unei economii concurențiale, politica fiscală fiind chemată să stabilească obiectivele economice și sociale, ce urmează a fi atinse în procesul mobilizării și repartizării resurselor.

Pe de altă parte, rolul statului în societatea modernă este de a promova prosperitatea generală a societății, iar, în acest sens, efortul de sprijinire a activității economice particulare este de o importanță majoră.

Ca rezultat, politica fiscală din R. Moldova este modernizată continuu și tinde să constituie un sistem transparent și stimulatoriu pentru desfășurarea activității economice. Fără îndoială, există un șir de lacune care, adeseori, tergiversează ascendența rapidă a micilor întreprinderi. Acest fapt, însă, face imperativă modificarea continuă a politicilor statului și actualizarea acestora la necesitățile societății. Or, trebuie să recunoaștem că, perfecțiunea nu se naște, dar apare în timp.

Pentru a contribui la realizarea obiectivelor financiare, economice și sociale urmărite de către stat la introducerea impozitelor, este necesar ca reglementările fiscale să fie cunoscute și respectate atât de organele fiscale, cât și de către contribuabili.

Întru susținerea micilor antreprenori privind calculul și plata impozitelor, precum și informarea exhaustivă cu referință la modificările recent efectuate în legislația fiscală a venit ideea reeditării broșurii „**Taxe și impozite pentru întreprinderile mici și mijlocii**” și distribuirea în rândul celor care nu dispun de experiență suficientă în domeniu, dar care vor să activeze în conformitate cu buchia legii.

Vă dorim curaj și succese în activitate!

Cu profund respect,

Iulia Iabanji Director general al ODIMM

INTRODUCERE

An de an broșura taxe și impozite s-a bucurat de aprecierea specialiștilor și a practicienilor în domeniu devenind un instrument de lucru practic pentru antreprenori.

Este inevitabil că legislația fiscală a unui stat este în permanentă schimbare, fapt legat de evoluțiile economice la anumite etape de dezvoltare a acestuia. Deși prevederile noi au intrat în vigoare din 1 ianuarie 2011, Codul Fiscal urmează să suporte noi ajustări.

Acum, la început de an, trebuie să faceți față modificărilor implementate conform actelor normative, începând cu Codul Fiscal și continuând cu actele emise de ministere, departamente și organele administrației publice locale.

Această Broșura ediție speciala pentru anul 2011 "Taxe și impozite pentru întreprinderile mici și mijlocii" este un instrument practic, creativ pentru utilizarea zilnică, care vine în ajutor antreprenorilor, conducătorilor și managerilor de întreprinderi mici și mijlocii, contabililor și persoanelor ce nu sunt implicați în lumea afacerilor, dar doresc să fie informați privind ultimele modificări legislative referitor la taxe și impozite.

Broșura nu este o carte ci un instrument de lucru modern, conceput să facă lumină în legislația fiscală ce trebuie aplicată de către contribuabili.

Întreprinzătorii, dar și persoanele fizice, sunt obligați să participe la formarea bugetului public.

Impozitul este o categorie financiară, cu caracter istoric, a carei apariție este legată de existența statului și a banilor. Impozitele sunt cea mai importantă resursă financiară a statului și cea mai veche, în ordinea apariției veniturilor publice – ce reprezintă prelevarea unei părți din veniturile sau averea persoanelor la dispoziția statului în vederea constituirii resurselor financiare necesare pentru acoperirea cheltuielilor publice. Iată câteva caracteristici ale taxelor și impozitelor:

- au caracter obligatoriu, ceea ce presupune ca toate persoanele fizice sau juridice care realizează venituri dintr-o anumită sursă sau posedă un anumit gen de avere să participe prin impozite la constituirea fondurilor generale ale statului;
- sunt plăți către stat cu titlu definitiv și nerambursabil, în sensul că odată făcute, ele sunt utilizate numai la finanțarea unor acțiuni și obiective necesare membrilor societății;
- sunt o prelevare nerestituibile sau fără vreun echivalent direct și imediat din partea statului în favoarea contribuabilului.

În viață sunt lucruri de care nu puteți scăpa, dar pe care puteți să le controlați.

Inițial, unicul rol al impozitelor a fost de natură pur financiară. Din punct de vedere al rolului pe plan financiar, acestea constituie principalul mijloc de obținere a resurselor financiare necesare pentru acoperirea cheltuielilor publice. În perioada modernă, impozitele au dobândit un rol, fiind folosite ca instrument de intervenție al statului în viața economică au devenit o metodă de conducere prin care se reglează mecanismele pieței. În cazurile când se urmărește o activitate a vieții economice, prin intermediul impozitelor, se acționează prin diminuarea mărimii acestora, iar atunci când se urmărește intervenție în stoparea a unei activități se procedează la suprataxare, prin majorarea nivelului impozitelor și multiplicare numărului lor.

Pe plan social rolul impozitelor se concretizează în faptul că, prin intermediul lor, statul redistribuie o parte importantă din produsul intern brut între clase și grupuri sociale între persoanele fizice și cele juridice. În acest mod are loc o anumită rectificare a discrepanțelor dintre nivelurile veniturilor. Modalitățile de intervenție sunt numeroase:

practicarea unui nivel minim de venit neimpozabil;
acordarea de înlesniri fiscale categoriilor defavorizate;
reducerea impozitelor pentru anumite bunuri de primă necesitate;
majorarea impozitelor pentru acele bunuri ale căror consum trebuie ținut sub control (alcool, tutun, bunuri de lux).

Folosirea impozitelor în plan social urmărește asigurarea bunăstării, securității și justiției social. Teoria siguranței susține că impozitele trebuie considerate drept prime de asigurare pentru viața și averea cetățenilor. Creând condiții pentru desfășurarea în siguranță a diferitelor activități (prin legi, instituții și organe de stat), statul trebuie să primească o parte din veniturile realizate sub protecția sa sub forma impozitelor.

Calcularea și achitarea impozitelor și taxelor nu este doar o cerință a statului, ci și o obligație a contribuabililor. Pentru neîndeplinirea acestei obligații, legislația prevede un șir de pedepse economice, administrative și penale.

Plățile obligatorii la stat se clasifică în impozite și taxe generale de stat și locale. La expunerea materialului s-a ținut cont de clasificarea nominalizată și de tipurile de impozite și taxe, expuse în articolul 6 al Codului fiscal.

În lucrarea dată s-au inclus și trei capitole care nu țin de sistemul de impozitare, dar care constituie de asemenea plăți la bugetul consolidat de stat:

- Taxele pentru obținerea licenței a activității de întreprinzător
- Asigurarea socială obligatorie de stat;
- Asigurarea obligatorie de asistență medicală.

Portalul serviciilor electronice fiscale!

Ținem să va comunicăm că Inspectoratul fiscal principal de Stat Vă invită de a beneficia de serviciile electronice de prezentare a dărilor de seamă fiscale prin intermediul Internetului.

Serviciul electronic de prezentare a dărilor de seamă fiscale prin intermediul Sistemul Informațional Automatizat e-Declarații (în continuare SIA e-Declarații), poate fi accesat de pe pagina oficială a site-ului Serviciul Fiscal de Stat www.servicii.fisc.md de unde urmează linkul „e-Declarații” și „Declarației rapide” (cu bar-code);

Portalul ce prestează și promovează serviciile electronice fiscale ale Î.S. ”Fiscservinform” continuă să fie dezvoltat. Astfel, printre serviciile noi apărute și care pot fi deja accesate, menționăm:

- Fișa de verificare a obligațiunii fiscale pentru persoane fizice – acest serviciu este unul de informare cu privire la veniturile salariale a utilizatorului. Acces la această opțiune au în mod automat clienții serviciului ”Declarație electronică”. Persoanele ce doresc să urmărească fișa sa personală și nu au acces la aceasta trebuie să se înregistreze pe portal, după care să vină la Centrul de asistență și contact pentru a încheia contractul de prestări servicii. La încheierea contractului veți primi autorizare automată și la alte servicii prestate de întreprindere, toate acestea fiind obținute absolut gratuit.
- Serviciul „Fișa bunurilor imobile” - este un serviciu de informare cu privire la bunurile imobile și valoarea calculată a impozitului pentru fiecare bun imobil în parte. Deocamdată, programul arată doar bunul imobil, în timpul cel mai apropiat va fi afișată și informația cu privire la impozitul pentru acest imobil.

Informații mai detaliate despre aceste servicii se poate obține de pe site-ul oficial al Serviciului Fiscal de Stat și de pe paginile web: www.fisc.md; www.servicii.fisc.md

I. IMPOZITE ȘI TAXE GENERALE DE STAT

IMPOZITUL PE VENIT

Impozitul pe venit este reglementat de *titlul II al Codului fiscal*.

Plătitori sunt:

1. persoanele juridice și fizice, care practică activitate de antreprenoriat, profesională și pe parcursul perioadei fiscale obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova și venit din orice surse aflate în afara Republicii Moldova;
2. persoanele fizice rezidente cetățeni ai Republicii Moldova care nu desfășoară activitate de antreprenoriat și pe parcursul perioadei fiscale obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova precum și venituri investiționale și financiare din surse aflate în afara Republicii Moldova;
3. persoanele fizice rezidente cetățeni străini sau apatrizi care desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova obțin venit din orice surse aflate atât în Republica Moldova cât și în afara Republicii Moldova pentru activitatea pe teritoriul Republicii Moldova;
4. persoanele fizice nerezidente care nu desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova însă obțin venit din surse aflate în Republica Moldova.

Subiecții impunerii sînt obligați să declare venitul brut obținut din toate sursele.

Obiect al impunerii este pentru:

1. persoanele juridice și fizice, care practică activitate de antreprenoriat, profesională - venitul brut obținut din toate sursele aflate atât în Republica Moldova cât și în afara Republicii Moldova
2. persoanele fizice rezidente care nu desfășoară activitate de antreprenoriat – venitul brut în care se include:
 - toate veniturile din categoria celor impozabile (inclusiv facilitățile acordate de patron) obținute în Republica Moldova;
 - veniturile obținute din surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea desfășurată în Republica Moldova;
 - veniturile investiționale și financiare obținute în afara Republicii Moldova.
3. pentru persoanele fizice rezidente – cetățeni străini și apatrizi care desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova - venitul brut obținut din toate sursele aflate atât în Republica Moldova cât și din sursele aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea desfășurată în Republica Moldova (cu excepția veniturilor investiționale și financiare obținute în afara Republicii Moldova)
4. pentru persoanele fizice nerezidente care nu desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova - venitul brut obținut în Republica Moldova

Baza de calcul a impozitului este venitul impozabil. Venitul impozabil se determină pentru:

1. persoanele juridice și fizice, care practică activitate de antreprenoriat, profesională **ca diferența dintre venitul brut** și cheltuielile suportate în cadrul activității de întreprinzător și admisibile conform prevederilor Codului Fiscal, adică

Venit impozabil = Venit brut – Cheltuielile de antreprenoriat admisibile

2. persoanele fizice rezidente cetateni ai Republicii Moldova care nu desfășoară activitate de antreprenoriat **ca diferența dintre venitul brut** și scutirile, deducerile la care are dreptul această persoană, adică

Venit impozabil = Venit brut – Scutirile - Deducerile

În veniturile supuse impozitarii obținute în Republica Moldova conform art. 18 al Codului Fiscal se includ:

- venitul provenit din activitatea de întreprinzător, din activitatea profesională sau din alte activități similare;
- plățile pentru munca efectuată și serviciile prestate (inclusiv salariile), facilitățile acordate de patron, onorariile, comisioanele, primele și alte retribuții similare;
- venitul din chirie (arendă);
- creșterea de capital;
- creșterea de capital peste pierderile de capital, neluată în considerare în alte tipuri de venit;
- venitul obținut sub formă de dobândă,
- royalty (redevențe),
- anuitățile, inclusiv primite în baza tratatelor internaționale; sumele și despăgubirile de asigurare primite în baza contractelor de asigurare și coasigurare, (cu excepția anuităților sub forma de drepturi de asigurari sociale achitate din bugetul asigurarilor sociale de stat, drepturilor de asistenta sociala achitate din bugetul de stat specificate în legislația în vigoare, inclusiv celor primite în baza tratatelor internaționale; sumelor și despăgubirilor de asigurare, primite în baza contractelor de asigurare și coasigurare, exclusiv primite în cazul înlocuirii forțate a proprietății);
- venitul rezultat din neachitarea datoriei de către agentul economic, cu excepția cazurilor în care formarea acestei datorii este o urmare a insolvenței contribuabilului;
- dotațiile de stat, primele și premiile care nu sînt specificate ca neimpozabile în legile prin care se stabilesc aceste plăți;
- sumele obținute de pe urma acordului (convenției) de neangajare în activitatea de concurență;
- dividendele;
- alte venituri.

La veniturile obținute în afara Republicii Moldova se referă:

- venitul obținut din investițiile de capital sub formă de dividende, dobânzi, dacă participarea contribuabilului la organizarea acestei activități nu este periodică, permanentă și substanțială;
- venitul din activitatea financiară obținut prin transmiterea în posesia altor persoane pe un termen mai mare de un an a activelor nemateriale și celor materiale pe termen lung, a activelor intrate cu titlu gratuit, sub formă de diferențe de curs valutar, subvenții, etc.

Sursele de venit neimpozabile ale întreprinzătorilor includ și:

- anuități sub formă de asigurări sociale de stat și nestatale
- sumele și despăgubirile de asigurare;
- despăgubirile primite, conform legislației, în urma unui accident de muncă sau în urma unei boli profesionale, de salariați ori de moștenitorii lor legali;

- plățile, precum și alte forme de compensații acordate în caz de boală, de traumatisme, sau în alte cazuri de incapacitate temporară de muncă, conform contractelor de asigurare de sănătate;
- bursele elevilor, studenților și persoanelor aflate la învățământ postuniversitar sau la învățământ postuniversitar specializat la instituțiile de învățământ de stat și particulare, în conformitate cu legislația cu privire la învățământ, stabilite de aceste instituții de învățământ, precum și bursele acordate de către organizațiile filantropice, cu excepția retribuirii pentru activitatea didactică sau de cercetare, indemnizațiile unice acordate tinerilor specialiști angajați la lucru, conform repartizării, în localitățile rurale;
- pensiile alimentare și indemnizațiile pentru copii;
- indemnizațiile de concediere stabilite conform legislației;
- compensațiile nominative plătite păturilor social vulnerabile ale populației, insuficient asigurate, precum și prestațiile de asigurări sociale,
- patrimoniul primit de către persoanele fizice, cetățeni ai Republicii Moldova cu titlu de donație sau de moștenire;
- veniturile de la primirea gratuită a proprietății, inclusiv a mijloacelor bănești, conform deciziei Guvernului sau a autorităților competente ale administrației publice locale;
- dividendele obținute de către persoanele fizice rezidente, care nu practică activitate de întreprinzător, de la agenții economici rezidenți;
- ajutoarele primite de la organizații filantropice - fundații și asociații obștești - în conformitate cu prevederile statutului acestor organizații și ale legislației; veniturile obținute de Administrația zonei economice libere;
- recompensa acordată membrilor gospodăriilor (familiilor) pentru participarea la sondajele selective efectuate de organele de statistică;
- veniturile persoanelor fizice obținute din activitatea în baza patentei de întreprinzător;
- veniturile obținute de persoanele fizice, cu Excel întreprinzătorilor individuali și gospodăriilor țărănești (de fermier), de la predarea materiei prime secundare, precum și de la livrarea producției din fitotehnie și horticultură în formă naturală și a producției din zootehnie în formă naturală, în masă vie și sacrificată;
- veniturile obținute în urma utilizării facilităților fiscale la impozitul pe venit;
- sumele în mărime de 15 la sută din veniturile, până la impozitare, ale organizațiilor și întreprinderilor cooperatiste din cadrul cooperăției de consum repartizate fondului de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a acestor organizații și întreprinderi;
- mijloacele bănești obținute din fondurile speciale și utilizate în conformitate cu destinația fondurilor;
- compensațiile pagubelor morale.

La impozitarea venitului se folosesc uneori unele reguli speciale, specificate pentru anumite cazuri de obținere venitului, cum ar fi venituri obținute în forma nemonetară, venituri obținute în valuta străină și venituri din anuitați.

Pentru veniturile **care se impozitează global** cotele impozitului conform art. 15 al Codului fiscal sunt următoarele :

1. pentru persoane fizice, care nu practică activitate de antreprenoriat
 - 7% din venitul anual impozabil ce nu depășește suma de 25200 lei;
 - 18% din venitul anual impozabil ce depășește suma de 25200 lei;
2. pentru persoanele juridice, gospodăriile țărănești (de fermier), întreprinzătorii individuali – 0% din venitul impozabil;

3. pentru agenții economici al căror venit a fost estimat prin metode indirecte conform art. 225 din Codul fiscal
 - 15 % din depășirea venitului estimate față de venitul brut înregistrat în evidența contabilă a agentului economic (vezi exemplu în tabelul 3).

Pentru veniturile **care se impozitează separat** cotele impozitului conform art. 90¹ al Codului fiscal sunt următoarele:

1. venituri din câștiguri de la jocurile de noroc -18%
2. dividende, obținute de la rezidenți -15 %
3. venituri din campanile promoționale -10%,
4. venituri obținute de către persoanele fizice, care nu desfășoară activitate de antreprenariat, de la agenți economici din arenda, locațiune, uzufruct a proprietății mobiliare și imobiliare – 10 %,
5. venituri obținute de către persoanele fizice, care nu desfășoară activitate de antreprenariat, din arenda, locațiunea, uzufructul proprietății imobiliare de către alte persoane fizice – 5 %,

Deducerile aferente activității de întreprinzător .

În legislația fiscală **deducerile** sânt definite ca sumă la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului conform normelor stabilite în Codul Fiscal.

Se permite deducerea cheltuielilor **ordinare și necesare**, achitate sau suportate de contribuabil pe parcursul anului fiscal, exclusiv în cadrul activității de întreprinzător.

Deducerile aferente activității de întreprinzător se împart în trei categorii:

1. care se exclud în mărime deplină din venitul brut;
2. care se exclud din venitul brut în mărimea și limitele stabilite de Guvern.
3. care totalmente nu se exclud din venitul brut

Deducerile se exclud în mărime deplină din venitul brut așa cum sânt:

- salariu și premii din fondul de salarii calculate personalului;
- contribuții pentru asigurările sociale și medicale de stat;
- cheltuielile pentru consumul de energie și carburanți;
- cheltuieli privind chiria;
- plata pentru serviciile primite;
- cheltuieli administrative;
- achitarea impozitelor și taxelor (cu excepția impozitului pe venit);
- cheltuieli privind paza, securitatea și protecția mediului înconjurător, etc.

La categoria deducerilor ce sânt limitate în conformitate cu regulile speciale aprobate de Guvern se referă:

- cheltuieli de delegație (Regulamentul cu privire la detașarea în străinătate a personalului instituțiilor și agenților economici, aprobat de Hot. Guvern Nr. 836 din 24 iunie 2002);
- de reprezentanță (Hot. Guvern nr. 130 din 6 februarie 1998);
- de asigurarea persoanelor juridice (Hot. Guvern nr. 484 din 4 mai 1998);
- cheltuielile privind dobânzile (art. 25 al CF);
- uzura, care se determină în conformitate cu prevederile legislație fiscale în (Regulamentul cu privire la modul de evidență și calculare a uzurii mijloacelor fixe în scopul impozitării);
- Cheltuieli privind reparația mijloacelor fixe în mărime de 15% (art. 27 pct. 8, 9 al CF)
- amortizarea proprietății nemateriale cu termenul de exploatare limitat, calculând perioada ei de exploatare prin aplicarea metodei liniare (art. 28 al CF);

- datorii compromise (după doi ani de la data apariției), care și-au pierdut valoarea, au devenit nerambursabile și și-au format în cadrul activității de întreprinzător (art.31 pct. 1 al CF);
- donațiile făcute în scopuri filantropice în favoarea instituțiilor publice, organizațiilor comerciale și religioase deținătoare ale certificatului pentru scutire de impozitul pe venit în mărime de până la 10% din venitul anual impozabil (Hot. Guvern nr. 489 din 4 mai 1998);
- cheltuieli documentar neconfirmate în mărime de 0,1% din venitul anual impozabil al contribuabilului (Hot. Guvern nr. 485 din 4 mai 1998);

La categoria cheltuielilor reglementate de Codul Fiscal (art. 24) care nu pot fi deduse din venitul brut se referă:

- cheltuieli personale și de familie;
- sumele plătite la procurarea terenurilor și proprietății pe care se calculează uzura;
- pierderile apărute în urma vânzării sau schimbului proprietății între persoanele interdependente;
- cheltuielile legate de procurarea, administrarea sau întreținerea oricărei proprietăți, venitul de pe urma căreia este scutit de impozit;
- impozitul pe venit, penalitățile și amenzile aferente tuturor tipurilor de impozite, taxe și alte plăți obligatorii la buget;
- impozitul achitat în numele unei alte persoane decât contribuabilul;
- sumele achitate în folosul titularului patentei de întreprinzător.
- defalcările în fondul de rezervă (art. 31 pct.2);

Facilități acordate unor categorii de contribuabili

Sunt scutiți de plata impozitului pe venit pe un termen de 3 ani (art. 49 pct. 1 al CF):

Agenții micului business, în cazul când îndeplinesc următoarele condiții:

- a) dacă depune o cerere la Serviciul Fiscal de Stat;
- b) la momentul depunerii cererii dispun de un număr mediu anual de salariați de la 1 la 19 persoane, suma vânzărilor nete anuale nu depășește 3.000.000 lei;
- c) dacă nu admit restanțe la bugetul public național

Gospodăriilor țărănești (de fermier) create în conformitate cu Legea nr.1353- XIV din 3 noiembrie 2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier);

Cooperativele agricole de prestări servicii, înființate în conformitate cu art. 87 din Legea 73-XV din 12 aprilie 2001 privind cooperativele de întreprinzător, sunt scutite de impozite, cu condiția livrării (prestării) a cel puțin 75 la sută din volumul total al producției (serviciilor) proprii către membrii săi și/sau procurării (beneficierii) de la membrii săi a cel puțin 75 la sută din volumul total al producției procurate (serviciilor prestate) de cooperativă.

La expirarea termenului de scutire de 3 ani, agenții economici, menționați mai sus, au dreptul la o reducere de 35% a cotelor impozitului pe venit în decurs de 2 ani (art. 49 pct. 10 al CF).

Agenții economici – producători agricoli, indiferent de forma juridică de organizare, sunt scutiți pe un termen **de 5 ani** (din 01 ianuarie 2006 pînă la 31 decembrie 2010) de plata impozitului pe veniturile

obținute exclusiv din activitatea de bază prevăzute în anexa nr. 3 a Legii nr. 1164-XIII din 24.04. 1997, unele din activități sînt:

1. Cultura vegetală include:

- Cultura plantelor cerealiere, tehnice și a plantelor furajere
- Cultura legumelor, pomicultura și creșterea producției de pepinieră
- Cultura fructelor
- Cultura pomușoarelor, fructelor, nucilor

2. Creșterea animalelor

- Creșterea bovinelor
- Creșterea ovinelor, caprinelor, cabalinelor, măgarilor și catârilor
- Creșterea porcinelor, inclusiv a animalelor de prăsilă
- Creșterea păsărilor
- Creșterea altor specii de animale
- Apicultura

3. Cultura vegetală asociată cu creșterea animalelor

Agenții economici, a căror activitate de bază este realizarea de programe (anexa nr. 1 a Legii nr. 1164-XIII din 24.04.1997) după prezentarea primei declarații cu privire la impozitul pe venit se scutesc integral de plata impozitului pe venit **pe o perioadă de pîna la 31 decembrie 2011** în cazul când îndeplinesc următoarele condiții:

- a) dacă nu sau folosit de alte scutiri prevăzute de Codul fiscal
- b) dacă depune o cerere la Serviciul Fiscal de Stat;
- c) dacă nu admit restanțe la bugetul public național
- d) ponderea veniturilor obținute din realizarea de programe constituie mai mult de 50% din venitul din vânzări

La activități incluse în anexa nr. 1 se referă

- activități legate de analiza, proiectarea și programarea sistemelor informaționale pregătite spre utilizare
- analiza necesităților informatice a utilizatorilor
- proiectarea, elaborarea, furnizarea și documentarea unor programe individuale și de uz general
- producerea de programe la comanda beneficiarului

La calcularea impozitului pe venit, agenții economici, producția activităților de bază ale cărora se determină conform subsecțiunilor 14-21, 24-36, 45 și 60 din Clasificatorul activităților din economia Moldovei (anexa nr. 7 a Legii nr. 1164-XIII din 24.04.1997), au dreptul la reducerea venitului impozabil cu o sumă calculată prin înmulțirea salariului mediu anual pe țară din anul precedent anului fiscal de gestiune la creșterea numărului scriptic mediu al salariaților în anul fiscal de gestiune față de anul precedent, dar nu mai mare de venitul impozabil. Salariul mediu anual pe țară în anul precedent se stabilește în baza comunicatului Ministerului Muncii și Protecției Sociale. Creșterea numărului scriptic mediu al salariaților în anul fiscal de gestiune față de anul precedent acestuia se determină ca depășire a numărului scriptic mediu al salariaților în anul fiscal de gestiune față de numărul scriptic mediu al salariaților din anul precedent.

Facilități acordate pentru investiții (confrom art. 49² al CF)

- Întreprinderile al căror capital social este constituit sau majorat în modul prevăzut de legislație, prin contribuția ce depășește suma echivalentă cu **250 mii dolari S.U.A.**, se scutesc, după prezentarea primei declarații cu privire la impozitul pe venit cu înregistrarea venitului impozabil după constituirea

sau majorarea capitalului social, de plata impozitului pe venit în **mărime de 50%** pe parcursul a 5 ani consecutivi, începând cu perioada fiscală în care a fost încheiat acordul de scutire de impozit cu organul fiscal, în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Finanțelor în comun cu Ministerul Economiei, cu condiția că cel puțin 80% din suma scutirii se repartizează pentru dezvoltarea producției proprii sau în programe de stat și ramurale.

- Întreprinderile al căror capital social este constituit sau majorat în modul prevăzut de legislație, sau care efectuează investiții suma echivalentă cu **2 milioane** dolari S.U.A., **se scutesc totalmente**, după prezentarea primei declarații cu privire la impozitul pe venit cu înregistrarea venitului impozabil după constituirea sau majorarea capitalului social, de plata impozitului pe venit pe parcursul a **3 ani consecutivi**, începând cu perioada fiscală în care a fost încheiat acordul de scutire de impozit cu organul fiscal, în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Finanțelor în comun cu Ministerul Economiei, **cel puțin 80% din suma scutirii** se repartizează pentru dezvoltarea producției proprii sau în programe de stat și ramurale.
- Întreprinderile al căror capital social este constituit sau majorat în modul prevăzut de legislație, sau care efectuează investiții suma echivalentă cu **5 milioane** dolari S.U.A., **se scutesc totalmente**, după prezentarea primei declarații cu privire la impozitul pe venit cu înregistrarea venitului impozabil după constituirea sau majorarea capitalului social, de plata impozitului pe venit pe parcursul a **3 ani consecutivi**, începând cu perioada fiscală în care a fost încheiat acordul de scutire de impozit cu organul fiscal, în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Finanțelor în comun cu Ministerul Economiei, **cel puțin 50% din suma scutirii** se repartizează pentru dezvoltarea producției proprii sau în programe de stat și ramurale
- Întreprinderile al căror capital social este constituit sau majorat în modul prevăzut de legislație, sau care efectuează investiții suma echivalentă cu **10 milioane** dolari S.U.A., **se scutesc totalmente**, după prezentarea primei declarații cu privire la impozitul pe venit cu înregistrarea venitului impozabil după constituirea sau majorarea capitalului social, de plata impozitului pe venit pe parcursul a **3 ani consecutivi**, începând cu perioada fiscală în care a fost încheiat acordul de scutire de impozit cu organul fiscal, în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Finanțelor în comun cu Ministerul Economiei, **cel puțin 25% din suma scutirii** se repartizează pentru dezvoltarea producției proprii sau în programe de stat și ramurale
- Întreprinderile al căror capital social este constituit sau majorat în modul prevăzut de legislație, sau care efectuează investiții suma echivalentă cu **20 milioane** dolari S.U.A., **se scutesc totalmente**, după prezentarea primei declarații cu privire la impozitul pe venit cu înregistrarea venitului impozabil după constituirea sau majorarea capitalului social, de plata impozitului pe venit pe parcursul a **4 ani consecutivi**, începând cu perioada fiscală în care a fost încheiat acordul de scutire de impozit cu organul fiscal, în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Finanțelor în comun cu Ministerul Economiei, **cel puțin 10 % din suma scutirii** se repartizează pentru dezvoltarea producției proprii sau în programe de stat și ramurale
- Întreprinderile al căror capital social este constituit sau majorat în modul prevăzut de legislație, sau care efectuează investiții suma echivalentă cu **50 milioane** dolari S.U.A., **se scutesc totalmente**, după prezentarea primei declarații cu privire la impozitul pe venit cu înregistrarea venitului impozabil după constituirea sau majorarea capitalului social, de plata impozitului pe venit pe parcursul a **4 ani consecutivi**, începând cu perioada fiscală în care a fost încheiat acordul de scutire de impozit cu organul fiscal, în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Finanțelor în comun cu Ministerul Economiei, **fără a utiliza cotă parte din scutirea obținută pentru dezvoltarea producției proprii sau în programe de stat și ramurale**

Scutiri pentru persoanele fizice, angajate în bază de contract (salariați)

Fiecare contribuabil (persoană fizică rezidentă) are dreptul la o scutire personală în sumă de **8100 lei pe an** (conform art. 33 al codului fiscal).

Suma scutirii personale majore în mărime de **12 000 lei anual** se stabilește pentru orice persoana care:

- a) s-a îmbolnăvit și a suferit de boală actinică, provocată de consecințele avariei de la Cernobîl;
- b) este invalid și s-a stabilit că invaliditatea sa este în legătură cauzală cu avaria de la C.A.E. Cernobîl;
- c) este părintele sau soția (soțul) unui participant căzut sau dat dispărut, în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, cât și în acțiunile de luptă din Republica Afganistan;
- d) este invalid ca urmare a participării la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, cât și în acțiunile de luptă din Republica Afganistan;
- e) este invalid de război, invalid din copilărie, invalid de gradul I și II sau pensionar – victimă a presiunilor politice, ulterior reabilitată.

Persoana fizică rezidentă, căsătorită, are dreptul la o scutire suplimentară în sumă de **8100 lei anual, în cazuri ordinare sau 12000 lei anual în cazuri când soția (soțul) se referă la categoriile de persoane indicate în punctele a)-e) de mai sus**, cu condiția că soția (soțul) nu beneficiază de scutire personală (conform art. 34 al codului fiscal).

Contribuabilul are dreptul la o scutire în sumă de **1800 de lei anual** pentru fiecare persoană întreținută, cu excepția invalizilor din copilărie, pentru care scutirea constituie **8100 lei anual** (conform art. 35 al codului fiscal).

Din veniturile salariale **se permite deducerea** primelor de asigurare medicală obligatorie și contribuțiile individuale de asigurări sociale de stat.

Pentru a determina impozitul pe venit lunar este necesar de a calcula scutirile lunare și tranșele lunare de venit impozabil. Ele se calculează prin împărțirea mărimii anuale a scutirilor și a mărimii anuale a venitului impozabil la 12 luni.

Exemplu:

Scutire lunară personală = 8100 lei/12 luni = 675 lei/lună

Scutire lunară pentru o persoana întreținută = 1800lei/12 luni = 150 lei/lună

Tranșă de venit lunar = venit anual 25200lei/12 luni = 2100 lei/ lună.

Modul de calcul al impozitului pe venit din plățile salariale.

Impozitul pe venit la sursa de plata se calculează și se reține la momentul îndreptării venitului spre achitare. Aprecierea salariului (inclusiv primelor, facilitati etc.), venitului impozabil și calcularea impozitului pe venit ce urmează a fi reținut la sursa de plata, se efectuează prin metoda calculului cumulativ de la începutul anului fiscal sau în cazurile când lucratorul s-a angajat pe parcursul anului fiscal curent - de la data angajării.

În scopul determinării venitului impozabil și reținerii impozitului pe patronul deschide pentru fiecare lucrator angajat al său Fișa personala de evidenta a veniturilor sub forma de salariu și alte plăți

efectuate de catre patron în folosul angajatului pe anul gestionar, precum și a impozitului pe venit reținut din aceste plăți (în continuare – Fișa personala).

Exemplu de calculare a venitului impozabil și a impozitului pe venit

D-l D. Vasilachi este angajat la Codru SRL din anul precedent. Are dreptul la scutire personală, și pentru 2 persoane întreținute (P21), care în anul 2011 va fi egală cu $675+150*2=975$ lei lunar.

Tabelul nr. 1

Extras din fișa personala de evidenta a veniturilor sub forma de salariu și alte plăți efectuate de catre patron în folosul angajatului

Data efectuarii platii in folosul angaj atului	Suma venitului indreptat spre achitare sau platii efectuate in folosul angajatului		Num arul de luni	Suma scutir ilor	Venit ul de care se calcul ează CAM	Prime le de asigu rare medi cală CAM (3,5%)	Venitul de care se calculea ză CAS	Contri buțiile de asigura re socială (6%)	Venit impo zabil	Impozit ul calculat din venitul impozab il	Impozit ul pe venit aferent retinerii /restitui rii (+/-)
	curen t	total									
8.1	8.2	8.3	8.4	8.5	8.6	8.7	8.8	8.9	8.10	8.11	8.12
31.01.	3800	3800	1	975	3800	133	3800	216	2476	214,68	214,68
02.03.	4200	8000	3	2925	8000	280	8000	480	4315	302,05	87,37
06.04.	2600	10600	4	3900	10600	371	10600	636	5693	398,51	96,46
31.05.	7000	17600	5	4875	17600	616	17600	1056	11053	834,54	436,03

1. calculăm impozitul pe venit pentru data de 31 ianuarie
 $2100*7%+(2476-2100)*18%=214,68$ lei care se indică în col 8.11 și 8.12

2. calculăm impozitul pe venit pentru data de 02 martie (scutirile se acordă pentru 3 luni)
 Pentru a determina tranșele și cotele care trebuie aplicate împărțim venitul impozabil total la nr. de luni luate în calcul $4315 \text{ lei}/3 \text{ luni}=1438,33 \text{ lei/lună}$. Venitul mediu lunar este mai mic decât 2100 lei, prin urmare, aplicăm cota de 7% asupra întregului venit impozabil.
 $4315*7%=302.05$ lei impozit din venit total (se indică în col 8.11)
 $302,05-214,68= 87,37$ lei - impozit calculat pentru data 02 martie (se indică în col 8.12) .

3. calculăm impozitul pe venit pentru data de 06 aprilie
 Din nou aplicăm doar o singură cotă, deoarece $5693 \text{ lei}/4 \text{ luni}=1423,25 \text{ lei/lună}$, care este mai mică decât 2100 lei.

$5693*7%=398,51$ lei impozit din venit total
 $398.51-302,05= 96,46$ – impozitul ce trebuie reținut la data 06 aprilie.

4. calculăm impozitul pe venit pentru data de 31 mai

11053 lei/5 luni=2210.60 lei/lună. Venitul este mai mare de 2100 lei, prin urmare se vor aplica cotele de 7% și 18%.

$2100 * 5 * 7\% + (11028 - 2100 * 5) * 18\% = 834,54$ lei impozit din venit total

$834,54 - 398,51 = 436,03$ lei – impozit reținut la data de 31 mai.

Reținerea impozitului la sursa de plată

O modalitate de încasare a impozitului pe venit este **reținerea impozitului la sursa de plată (denumit și stopaj la sursa)**.

Persoanele care achită salariu, plăți pentru servicii sau alte plăți în favoarea persoanelor fizice și juridice au obligația de a reține o parte din venit, numit impozit pe venit, reținut la sursa de plată (conform art. 88- 92).

Impozitul pe venit se reține la sursa de plată doar în cazuri anumite **din veniturile achitate în favoarea persoanelor fizice** (cu excepția întreprinzătorii individuali și gospodăriile țărănești (de fermier)):

1. patronul care plătește lucrătorilor salariu este obligat să rețină **preventiv** din aceste plăți impozitul în mărimea și cu acordarea scutirilor și efectuarea deducerilor prevăzute de Codul Fiscal (art 88 al CF);
2. din dobânzi și royalty se reține **preventiv 15%** din plată (art. 89 al CF);
3. din plățile pentru servicii și bunuri procurate de la persoane fizice reține **preventiv 5%** (art. 90 pct. 3) .
4. din plățile efectuate ca câștig la campaniile promotionale în sumă mai mare de 810 lei se reține **final 10%** (art.90¹, pct 1. al CF).
5. din plățile efectuate pentru locațiune, arendă, uzufruct a proprietății mobiliare și imobiliare se reține **final 10%** (art.90¹, pct 3. al CF).
6. din dividende achitate se reține **final 15%** (art.90¹, pct 3¹a) al CF).
7. din suma retransa din capitalul social aferenta majorarii capitalului social din repartizarea profitului net sau/ sau altor surse constatate in capitalul propriu intre actionari in conformitate cu cota de participare depusa in capitalul social se reține **final 15%** (art.90¹, pct 3¹b) al CF).
8. din cistigurile de la jocurile de noroc se reține **final 15 %** (art.90¹, pct. 3³) al CF).

Impozitul pe venit reținut **preventiv** pe parcursul anului fiscal (indicate în pct. 1-3 de mai sus) se trec în contul impozitului care trebuie achitat de către contribuabil la sfârșitul anului fiscal determinat în baza declarației cu privire la impozitul pe venit (**forma CET08**) în conformitate cu legislația în vigoare.

Se trece în cont și plățile efectuate la buget pe parcursul anului fiscal în mod independent de persoana fizică.

Reținerea finală a impozitului pe venit (indicate în pct. 4-7 de mai sus) scutește beneficiarul acestor venituri de la includerea lor în componența venitului brut, precum și de la declararea acestora.

În anul **2011** din veniturile achitate în favoarea agenților economici nu se reține impozit la sursă în mărime de 5% în conformitate cu art. 90 al codului Fiscal

Agenții economici, care efectuează reținerea impozitului la sursa de plată sînt obligați să prezinte dări de seamă lunare și anuale privind impozitul reținut și plățile efectuate.

Lunar se prezintă darea de seamă privind suma venitului achitat și impozitul pe venit reținut din acesta (**forma IRV 09**), unde se indică impozitul reținut total pentru toate persoanele dintr-o categorie de contribuabili (persoane fizice, persoane juridice, rezidenți, nerezidenți) pe tipuri de plăți efectuate (total din plățile salariale, total din dobânzi, total din royalty) etc.

Darea de seamă lunară se prezintă în termen de o lună de la expirarea lunii de gestiune.

Anual se prezintă :

1. Nota de informare privind achitarea salariului și alte plăți , efectuate de patron în folosul angajaților și privind impozitul pe venit reținut din aceste plăți (**Forma IAL 09**)
2. Notă de informare privind plățile achitate rezidenților din sursele de venit, altele decât plățile salariale și impozitul pe venit reținut din aceste plăți (**Forma IAS 09**)
3. Notă de informare reținut la sursele de venit, altele decât plățile salariale, achitate persoanelor nerezidente (**Forma INR 09**)

În dările de seamă anuale se prezintă informația în mod separat pentru fiecare persoană în folosul căreia a fost efectuată o plată oarecare, care face obiectul stopajului la sursă.

Dările de seamă anuale se prezintă în termen de o lună de la încheierea anului fiscal (**31 ianuarie anului următor**).

Întreprinderile individuale și gospodăriile țărănești, al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale nu depășește 3 persoane și nu sînt înregistrați ca plătitori de TVA, prezintă dările de seamă privind impozitele reținute o dată în an pînă la 31 martie a anului următor anului de gestiune în cadrul dării de seamă unificată (**Forma UNIF 07**).

În anul **2011** din motivul cotei 0% la impozitul pe venit pentru agenții economici nu se achită impozit în rate conform art. 87 al CF și nici nu se calculează obligațiuni față de acest impozit la sfârșitul perioadei fiscale. Însă acest fapt nu scutește agenții economici de prezentare a declarației cu privire la impozitul pe venit!

Declarația (Forma VEN 08) cu privire la impozitul pe venit se prezintă Serviciului Fiscal de Stat pînă la 31 martie a anului următor anului fiscal de gestiune.

Tabelul nr. 2

Exemplu de calculare a venitului impozabil și a impozitului pe venit pentru agenții economici

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Venit obținut din vânzări de mărfuri	1 610 200
2.	Venit din darea în arendă a patrimoniului	124 300
3.	Venit din dobândă bancară	48 600
4.	Venit brut obinut din toate sursele (pct.1+pct.2+pct.3)	1 783 100
5.	Costul vânzărilor	1 207 600
6.	Cheltuielile perioadei de gestiune permise în scopuri fiscale	238 180
7.	Total costuri și cheltuieli admise în scopuri fiscale	1 445 780
8.	Venit impozabil (pct.4-pct.7)	337 320
9.	Cota impozitului (%)	0

10.	Impozit pe venit	0
-----	------------------	---

În rezultatul obținerii unui venit brut anual în mărime de 1 783 100 lei și a costurilor cheltuielilor în mărime de 1 445 780 lei, venitul impozabil constituie 337 320 lei. **Suma impozitului pe venit calculat constituie 0 lei.**

Tabelul nr. 3

Exemplu de calculare a venitului impozabil și a impozitului pe venit pentru agenții economici prin metode indirecte

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Venit brut obținut din toate sursele reflectat în evidența contabilă a contribuabilului	830 400
2.	Venit estimat prin metodele indirecte conform art. 225 din Codul Fiscal	1 460 600
3.	Depășirea venitului estimat față de venitul brut reflectat în evidența contabilă (pct.2-pct.1)	630 200
4.	Cota impozitului (%)	15
10.	Impozit pe venit	94 530

În rezultatul controlului fiscal și a determinării a venitului de 1 460 600 lei, care mai mari decât cel declarat de contribuabil cu 630 200 lei, **impozitului pe venit calculat constituie 94 530 lei.**

În cazul declarării de către agentul economic a venitului real obținut, impozitul ar fi constituit 0 lei.

TAXA PE VALOAREA ADĂUGATĂ

Calcularea, trecerea în cont și achitarea T.V.A. este reglementată de **títul III al Codului fiscal.**

Taxa pe valoarea adăugată - (în continuare - T.V.A.) - impozit general de stat care reprezintă o formă de colectare la buget a unei părți a valorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate care sânt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a unei părți din valoarea mărfurilor, serviciilor din categoria celor impozabile importate în Republica Moldova

Persoanele fizice și juridice care desfășoară o activitate de întreprinzător pot deveni plătitori de T.V.A. în mod obligatoriu sau în mod benevol.

Plătitori ai T.V.A. în mod obligatoriu devin persoanele fizice și juridice care desfășoară o activitate de întreprinzător:

- care au efectuat, într-o perioadă de 12 luni consecutive, livrări de mărfuri/servicii pe teritoriul Republicii Moldova și la export în sumă ce depășește **600.000 lei**, cu excepția livrărilor scutite de impozitare;
- care importă mărfuri și servicii considerate drept livrări impozabile.

Plătitori ai T.V.A. în mod benevol devin persoanele fizice și juridice care desfășoară o activitate de întreprinzător și întrunesc următoarele condiții:

- au efectuat, într-o perioadă de 12 luni consecutive, livrări de mărfuri/servicii pe teritoriul Republicii Moldova și la export în sumă ce depășește 100.000 lei, cu excepția livrărilor scutite de impozitare;

- b) achitarea pentru livrări în mărime de 100.000 lei se efectuează de cumpărători prin virament în conturile bancare ale subiectului activității de întreprinzători.

Înregistrarea în calitate de plătitor al T.V.A., atât în mod benevol, cât și în mod obligatoriu se efectuează de către inspectoratele fiscale teritoriale în baza unei cereri-formular depusă de contribuabil.

Subiecților care au depus cerere se eliberează Certificat de înregistrare a subiectului impunerii cu T.V.A.

Prima perioadă fiscală a T.V.A. începe din data de 1 a lunii următoare lunii în care a fost atins pragul de înregistrare (obligator - **600 000** lei sau benevol - **100 000** lei).

Cotele T.V.A. (art. 96 al CF) se stabilesc în următoarele mărimi:

a) **cota-standard** în mărime de **20%** din valoarea livrărilor impozabile efectuate în Republica Moldova și la import, cu excepția livrărilor impozabile la cote reduse;

b) **cotă redusă** în mărime de **8%** din valoarea livrărilor impozabile pentru:

- pâine și produsele de panificație de primă necesitate livrate pe teritoriul țării,
- lapte și produsele lactate de primă necesitate livrate pe teritoriul țării,
- medicamente livrate pe teritoriul țării și importate,
- zahăr din sfeclă de zahăr livrat pe teritoriul țării și importat,
- la producția de fitotehnie și horticultură în forma naturală și producția de zootehnie în formă naturală, masă vie sau sacrificată, produsă și livrată pe teritoriul țării.

c) **cotă redusă** în mărime de **6%** din valoarea livrărilor impozabile efectuate în Republica Moldova și la import pentru:

- la gazele naturale și gazele lichefiate;

d) **cotă zero** pentru (în conformitate cu art. 104 al codului fiscal):

- ⊙ mărfurile și serviciile pentru export;
- ⊙ toate tipurile de transporturi internaționale de mărfuri și pasageri
- ⊙ energia electrică și termică, apa caldă livrată populației;
- ⊙ importul și livrările pe teritoriul țării a mărfurilor și serviciilor destinate folosinței oficiale a misiunilor diplomatice;
- ⊙ importul și livrările pe teritoriul țării a mărfurilor și serviciilor pentru organizațiile internaționale în limitele acordurilor la care Republica Moldova este parte;
- ⊙ mărfurile și serviciile livrate către agenții economici înregistrați în zonele economice libere
- ⊙ serviciile prestate de întreprinderile industriei ușoare pe teritoriul RM în cadrul contractelor de prelucrare în regimul vamal de perfecționare activă
- ⊙ mărfurile livrate în magazinele duty-free

Obiect impozabil reprezintă livrarea și importul mărfurilor și serviciilor de către subiecții impozabili în Republica Moldova, cu excepția mărfurilor de uz sau consum personal importate de persoane fizice, a căror valoare nu depășește limita stabilită de legislația în vigoare.

Livrare impozabilă de mărfuri se consideră transmiterea dreptului de proprietate prin:

- comercializare
- schimb
- transmitere gratuită
- transmitere cu plată parțială
- achitarea salariului în expresie naturală
- plăți în expresie naturală
- transmiterea mărfurilor puse în gaj în proprietatea deținătorului gajului.

Livrare (prestare) impozabilă de servicii reprezintă activitatea de prestare a serviciilor materiale și nemateriale de:

- consum și de producție
- dare a proprietății în arendă;

- transmitere a dreptului (inclusiv pe bază de leasing) privind folosirea oricăror mărfuri contra plată, cu plată parțială sau gratuit;
- executarea lucrărilor de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și a altor lucrări.

Contribuabilul este obligat să calculeze și să prezinte declarația privind T.V.A (Forma TVA 06) pentru fiecare perioadă fiscală. Perioada fiscală privind T.V.A. constituie o lună calendaristică, începând cu prima zi a lunii.

Metodele de calculare și achitare a T.V.A.

Subiecții înregistrați sînt obligați să achite la buget pentru fiecare perioadă fiscală suma T.V.A.

Pentru determinarea T.V.A. ce trebuie achitată la buget pentru fiecare perioadă fiscală, este necesar de calculat:

1. T.V.A. aferentă tuturor livrărilor impozabile numită **T.V.A. colectată (TVA_{col})**;
2. T.V.A. aferentă tuturor procurărilor de mărfuri și servicii pe teritoriul RM și pentru valorile materiale și serviciile importate numită **T.V.A. deductibilă (TVA_{ded})**.

Obligația fiscală privind T.V.A. (**T.V.A. ce trebuie achitată la buget**) se determină în modul următor:

$$TVA_{\text{buget}} = TVA_{\text{col.}} - TVA_{\text{ded.}}$$

TVA_{col.} se calculează în baza Registrului de evidență a livrărilor.

TVA_{ded.} se calculează în baza Registrului de evidență a procurărilor.

Aceste registre se completează în baza:

- facturilor fiscale pentru livrarile și procurările efectuate pe teritoriul țării,
- declarațiilor vamale pentru importuri și exporturi,
- ordinelor de plată pentru serviciile importate.

Dacă suma TVA_{ded.} depășește TVA_{col.} într-o perioadă fiscală, adică

$$TVA_{\text{ded.}} > TVA_{\text{col.}}$$

atunci diferența se reportează în următoarea perioadă fiscală și devine o parte componentă a sumei T.V.A ce urmează a fi dedusă din T.V.A colectată pentru perioada următoare.

În cazurile în care agenții economici au creanțe cu bugetul (TVA_{ded.} > TVA_{col.}) din cauza livrărilor efectuate la cota zero sau la cote reduse, atunci T.V.A se restituie în conformitate cu **Regulamentul privind restituirea taxei pe valoarea adăugată**.

Dacă suma TVA_{ded.} la întreprinderile ce produc pâine și produse de panificație și întreprinderile ce prelucrează lapte și produse lactate depășește suma TVA_{col.}, atunci diferența se restituie din buget în limitele cotei-standard a T.V.A, înmulțită cu valoarea livrării ce se impozitează la cota redusă.

Dacă depășirea sumei T.V.A la valorile materiale, serviciile procurate se datorează faptului că subiectul impozabil a efectuat o livrare ce se impozitează la cota „zero”, **acesta are dreptul la restituirea sumei** (achitată prin intermediul contului bancar sau a stingerii altor datorii la buget) cu care a fost depășită T.V.A la valorile materiale, serviciile procurate în limitele cotei - standard a T.V.A, înmulțită cu valoarea livrării, ce se impozitează la cota zero.

Restituirea T.V.A. se efectuează într-un termen care nu depășește 45 de zile. Restituirea T.V.A. se efectuează în contul stingerii datoriiilor agenților economici (sau ale creditorilor lor) față de bugetul de stat consolidat, iar în lipsa datoriiilor - la contul curent al agentului economic.

Trecere în cont a T.V.A. pe valorile materiale, serviciilor procurate.

La momentul procurării valorilor materiale sau achiziționării serviciilor ce constituie livrarea impozabilă, cumpărătorul obține de la vânzător documentul numit factură fiscală ce confirmă calcularea de către vânzător a T.V.A.

În baza facturii fiscale, cumpărătorul are dreptul de a atribui suma T.V.A. la decontările cu bugetul, micșorând datoriile față de aceasta. Operațiunea respectivă poartă denumirea de trecere în cont a T.V.A. aferentă mărfurilor, serviciilor procurate. Deci, suma T.V.A. trecută în cont reprezintă suma scăzută din impozitul care urmează a fi achitat.

Se permite trecerea în cont a T.V.A. pe valorile materiale, serviciilor procurate doar în următoarele cazuri:

- livrarea impozabilă este efectuată către subiectul impozabil de furnizor care a eliberat factura fiscală;
- factura fiscală este procurată în modul stabilit de către subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului Fiscal Principal de Stat;
- valorile materiale sînt importate de către subiectul impozabil și T.V.A. a fost achitată până la efectuarea procedurilor de devamare a lor;
- plătitorul de T.V.A. are dreptul de a trece în cont suma achitată la buget a T.V.A. pentru serviciile importate.

Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care sînt folosite pentru efectuarea livrărilor scutite de T.V.A. nu se trece în cont și se raportează la consumuri sau la cheltuieli. Prevederile respective nu vizează livrările de mijloace fixe (bunuri cu valoarea mai mare de 3000 lei și cu termen de exploatare mai mare de 1 an) destinate includerii în capitalul statutar în modul și termenii stabiliți de legislație.

Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care sînt folosite pentru efectuarea livrărilor atât impozabile, cât și scutite de T.V.A., se trece în cont dacă se referă la livrările impozabile. Mărimea trecerii în cont a T.V.A. se determină lunar prin aplicarea **proratei** față de suma T.V.A. aferentă valorilor materiale și serviciilor procurate, care sînt utilizate pentru efectuarea livrărilor atât impozabile, cât și scutite de T.V.A.

Valoarea livrărilor impozabile efectuate (fără T.V.A.)

Prorata *lunară* = -----

Valoarea livrărilor totale efectuate (fără T.V.A.)

Valoarea livrărilor impozabile efectuate (fără T.V.A.) pe durata unui an fiscal

Prorata *definitivă* = -----

Valoarea livrărilor totale efectuate (fără T.V.A.) pe durata unui an fiscal

Prorata *lunară* se determină pentru fiecare perioadă fiscală la prezentarea **Declarației privind Taxa pe valoarea adăugată**

Prorata *definitivă* se determină pentru ultima perioadă fiscală, (luna decembrie a anului de gestiune).

Diferența dintre T.V.A. trecută în cont în perioadele precedente și T.V.A. determinată conform proratei *definitive* se reflectă în **Declarația privind Taxa pe valoarea adăugată** pentru luna decembrie.

Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care nu sînt folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător, precum și pe valorile materiale procurate care în procesul activității de întreprinzător au fost sustrate sau au constituit pierderi supranormativ conform legislației, nu se trece în cont și se raportează la cheltuielile perioadei.

Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate de către subiectul impozabil în scopul organizării activităților distractive ce nu țin de domeniul activității sale de întreprinzător, nu se trece în cont și se raportează la cheltuieli. Subiecții impozabili a căror activitate de întreprinzător constă în organizarea distracțiilor și timpului liber, iar valorile materiale, serviciile procurate sânt folosite nemijlocit pentru desfășurarea acestei activități, au dreptul la trecerea în cont a T.V.A. pe valorile materiale și serviciile procurate.

Scutiri și facilități fiscale privind T.V.A.

T.V.A. nu se aplică la importul mărfurilor, serviciilor și livrărilor de mărfuri, servicii efectuate de către subiecții impozabili, ce constituie rezultatul activității lor de întreprinzător în Republica Moldova:

- locuința, pământul și terenul pe care se găsește locuința, arenda acestora, dreptul de livrare și arendare a acestora, cu excepția plăților de comision aferente tranzacțiilor respective;
- produsele alimentare și nealimentare pentru copii
- serviciile financiare (acordarea sau transmiterea creditelor, garanțiilor de credit, etc.);
- serviciile ce țin de autentificarea drepturilor deținătorilor de teren;
- timbrele de acciz importate și destinate marcării mărfurilor supuse accizelor;
- serviciile livrate de cooperativele agricole de prestări servicii (se referă doar la cooperative înființate în conformitate cu art. 87 al Legii nr. 73 din 12 aprilie 2001 privind cooperativele de întreprinzător) membrilor acestor cooperative, cu condiția că cel puțin 75% din valoarea totală a livrărilor cooperativei constituie valoarea mărfurilor și serviciilor livrate membrilor cooperativei și valoarea mărfurilor livrate cooperativei de către membrii acesteia;
- activele materiale a căror valoare depășește 3000 lei pentru o unitate și al căror termen de exploatare depășește un an, plasate în capitalul statutar al agentului economic;
- mărfurile și serviciile finanțate din contul împrumuturilor și granturilor acordate Guvernului sau acordate cu garanție de stat, din contul împrumuturilor acordate de organisme financiare internaționale, destinate realizării proiectelor.

T.V.A. nu se aplică la mărfurile introduse pe teritoriul vamal și plasate sub regimurile vamale de tranzit, transformate sub control vamal.

Apariția obligației fiscale.

Data apariției obligației fiscale privind T.V.A. este data livrării. Data livrării se consideră data predării mărfurilor, prestării serviciilor.

Când se consideră data livrării?

- Pentru mărfuri**, data livrării se consideră data predării (transmiterii) mărfurilor consumatorului.
- Dacă mărfurile sânt transportate**, data livrării se consideră data la care începe transportarea, cu excepția mărfurilor de export, pentru care data livrării se consideră data scoaterii lor de pe teritoriul Republicii Moldova.
- În cazul livrării de bunuri imobiliare**, construirii unui obiect pe terenul consumatorului, data livrării se consideră data trecerii bunurilor imobiliare, a obiectului de construcție în proprietatea consumatorului.
- Pentru servicii**, data livrării se consideră data prestării serviciului.
- În cadrul contractelor de leasing** data livrării este considerată data specificată în contract pentru plata ratei de leasing.
- În cazul primirii mijloacelor bănești cu titlul de avans**, indiferent de faptul livrării mărfurilor data livrării este considerată data primirii mijloacelor bănești

În toate cazurile indicate mai sus trebuie de menționat: dacă plata pentru marfă, serviciu, operațiuni de leasing a fost efectuată, însă factura nu a fost eliberată data livrării se consideră data primirii plății în avans!

Declarația privind T.V.A. se prezintă la Serviciul Fiscal de Stat, nu mai târziu de ultima zi a lunii care urmează după încheierea perioadei fiscale. Contribuabilul achită T.V.A. până la data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă.

Tabelul nr. 4

Exemplu de calculare a taxei pe valoarea adăugată

N.o.	Indicatori	Valoarea livrării, lei	Cota TVA (%)	TVA, lei
1.	Livrări de mărfuri și servicii	880 000	20	176 000
2.	Livrări la cote reduse	240 000	8	19 200
3.	Livrări la cota „0%”	670 000	0	0
4.	Total livrări	1 790 000	x	195 200
5.	Procurări de marfă și servicii	320 000	20	64 000
6.	Procurări de marfă la cote reduse	190 000	8	15 200
7.	Import de mărfuri și servicii	430 000	20	86 000
8.	Total procurări	940 000	x	165 200
9.	TVA aferentă bugetului (pct.4-pct.8)	x	x	30 000

Pentru perioada fiscală nominalizată, agentul economic va achita la buget **30 000 lei**, ceea ce constituie diferența dintre suma T.V.A. calculată la livrările efectuate și suma T.V.A. trecută în cont la mărfurile (serviciile) procurate.

ACCIZELE

Accizele sunt reglementate de *titlul IV al Codului fiscal*.

Acciz – reprezintă un impozit general de stat pentru limitarea producției, importului și consumului unor produse (din alcool, tutun, a unor obiecte de lux).

În categoria mărfurilor supuse accizelor intră și alte mărfuri: cafeaua, icrele, alcoolul, țigările, benzina, îmbrăcămintea din blană, aparatele video, articolele din metale prețioase, de giuvaiergerie, autoturismele.

Obiect al impunerii sunt mărfurile supuse accizelor.

Plătitori ai accizelor sunt persoanele fizice și juridice care prelucrează și/sau fabrică, importă mărfuri supuse accizelor.

Baza impozabilă pentru mărfurile supuse accizelor o constituie:

- volumul în expresie naturală;
- valoarea mărfurilor, fără a ține cont de accize și T.V.A.;

- valoarea în vamă a mărfurilor importate, determinată conform legislației vamale, precum și impozitele și taxele ce urmează a fi achitate la momentul importului, fără a ține cont de accize și T.V.A.

Dacă suma accizului achitată la mărfurile supuse accizelor utilizate în procesul de prelucrare și/sau de fabricare pentru obținerea altor mărfuri supuse accizelor, depășește suma accizului calculată la mărfurile supuse accizelor expediate din încăperea de acciz, diferența se raportează la cheltuieli în perioadele fiscale în care a avut loc expedierea mărfurilor supuse accizelor din încăperea de acciz.

Cotele accizului, modul și termenii de achitare.

Cotele accizului se stabilesc în baza art.122 al Codului Fiscal.:

a) în sumă absolută la unitatea de măsură a mărfii;

9. ad valorem în procente de la valoarea mărfurilor, fără a ține cont de accize și T.V.A. sau de valoarea în vamă a mărfurilor importate, luând în considerare impozitele și taxele ce urmează a fi achitate la momentul importului, fără a ține cont de accize și T.V.A.;

Persoanele juridice și persoanele fizice care preconizează să se ocupe sau care se ocupă cu prelucrarea/și sau fabricarea mărfurilor pasibile impunerii cu acciz sunt obligate să primească certificat de acciz până la începerea activității în cauză, să păstreze mărfurile supuse accizelor în încăperile de acciz.

Plătitorii de accize sunt obligați să dețină registrul de evidență a mărfurilor ce se expediază pentru fiecare încăperea de acciz.

Subiecții care expediază (transportă) mărfuri supuse accizelor:

- calculează accizele pornind de la volumul mărfurilor în expresie naturală sau de la valoarea acestora (în funcție de cotă - în sumă absolută sau ad valorem în procente);
- achită accizele la momentul expedierii (transportării) mărfurilor din încăperea de acciz conform cotelor stabilite în codul fiscal.

Mărfurile supuse accizelor, cum ar fi votca, lichiorurile și alte băuturi spirtoase, vinurile din struguri, din fructe și pomușoare, vinurile din struguri saturate cu dioxid de carbon, divinurile (coniacurile), articolele din tutun comercializate, transportate sau depozitate pe teritoriul Republicii Moldova sau importate pentru comercializare pe teritoriul ei, precum și mărfurile supuse accizelor procurate de la agenții economici rezidenți aflați pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar, sunt pasibile marcării obligatorii cu timbru de acciz.

Marcarea se efectuează în timpul fabricării mărfurilor supuse accizelor, până la importarea acestora, iar în cazul mărfurilor fabricate pe teritoriul Republicii Moldova - până la momentul expedierii (transportării) acestora din încăperea de acciz.

Modul de procurare și de utilizare a timbrului de acciz este stabilit de către Serviciul Fiscal.

Plătitorului i se permite trecerea în cont a accizelor achitate la mărfurile supuse accizelor, utilizate în procesul de prelucrare și/sau de fabricare pentru obținerea altor mărfuri supuse accizelor, la momentul expedierii (transportării) mărfurilor finite, supuse accizelor din încăperea de acciz.

Trecerea la cont a accizelor se permite numai:

- în limita cantității de mărfuri supuse accizelor folosite la prelucrarea și/sau fabricarea altor mărfuri supuse accizelor, la expedierea (transportarea) lor ulterioară
- în cazul prezenței documentelor ce confirmă achitarea accizelor la mărfurile supuse accizelor utilizate.

În cazul în care mărfurile supuse accizelor sunt depuse la maturare, subiectului impunerii i se permite trecerea în cont a accizului în limitele cantității de mărfuri supuse accizelor, utilizate la fabricarea de

mărfuri similare supuse accizelor, la momentul expedierii (transportării) acestor mărfuri similare supuse accizelor din încăperea de acciză și în cazul prezenței documentelor ce confirmă achitarea accizelor la mărfurile supuse accizelor.

Restituirea de la buget a accizelor se realizează în cazul exportului mărfurilor supuse accizelor de proprietarul lor sau în baza contractului de comision.

Dreptul la restituirea accizului în cazul efectuării exportului în condițiile contractului de comision apare la subiectul impunerii – comitentul în condițiile repatrierii mijloacelor.

Restituirea se va înfăptui în baza prezentării organelor Serviciului Fiscal a următoarelor documente:

- contractul de vânzare-cumpărare încheiat cu partenerul străin pentru livrarea mărfurilor supuse accizelor;
- documentul de plată și extrasul băncii ce confirmă încasarea de facto pe contul contribuabilului;
- declarația vamală a încărcăturii sau copia ei.

Persoanele care nu sunt subiecți ai impunerii cu accize nu au dreptul la restituirea accizelor din buget în cazul exportului mărfurilor fabricate cu utilizarea mărfurilor supuse accizelor.

Suma accizelor achitate la mărfurile expediate (cu excepția exportului) se restituie în contul stingerii datoriilor față de bugetul de stat, iar în lipsa datoriilor, se transferă la contul de decontare al agentului economic.

Facilități fiscale privind accizele:

Accizele nu se achită:

- de către persoanele fizice care importă mărfuri de uz sau consum personal a căror valoare sau cantitate nu depășește limita stabilită în legislația în vigoare;
- la importarea mărfurilor definite ca ajutoare umanitare și ca asistență tehnică realizate pe teritoriul Republicii Moldova de către organizațiile internaționale și țările donatoare în limita tratatelor la care aceasta este parte;
- la importarea mărfurilor destinate utilizării oficiale de către misiunile diplomatice;
- în cazul când subiectul impunerii exportă mărfuri supuse accizelor în mod independent sau în baza contractului de comision;
- la plasarea mărfurilor supuse accizelor în regimul vamal, introducerea (scoaterea) provizorie;

Declarația privind obligația de achitare a accizelor se prezintă de subiecții impunerii cel târziu în ultima zi a lunii care succede luna în care a fost efectuată expedierea (transportarea) mărfurilor supuse accizelor.

Declararea achitării accizelor.

Accizele la mărfurile importate se calculează și se achită de către subiecți odată cu achitarea taxelor vamale. În cazul în care pentru importul de mărfuri nu se percepe taxa vamală, mărfurile se consideră importate, ca și cum ar fi fost supuse taxei vamale, cu respectarea reglementărilor stabilite de legislația vamală pentru regimul de import.

Subiecții impunerii sunt obligați să prezinte declarația privind achitarea accizelor cel târziu în ultima zi a lunii care urmează după luna în care a fost efectuată expedierea (transportarea) mărfurilor supuse accizelor.

Tabelul nr. 5

Extras din anexa la Titlu IV al CF privind mărfurile supuse accizelor

Denumirea	Unitatea de măsură	Cota accizului
Icre (caviar) și înlocuitori de icre negre	valoare, lei	25%
Bere fabricată din malț	litru	1,85 lei
Vinuri efervescente	valoare, lei	10%, dar nu mai puțin de 2,82lei/lit
Vinuri spumoase naturale	valoare, lei	10%, dar nu mai puțin de 2,82lei/lit
Alte musturi de struguri fermentate	valoare, lei	5%, dar nu mai puțin de 0,28 lei/lit
Vodca	valoare, lei	75% dar nu mai puțin de 0,67 lei/%vol/litru alcool absolut
Motorină,	tona	1 125 lei
Uleiuri (distilate)	tona	2 700 lei
Benzen	tona	2 700 lei
Țigări de foi	valoare, lei	25%
Parfumuri și ape de toaletă	valoare, lei	30%
Îmbrăcăminte din blană de lux (nurcă, vulpe plară, vulpe, samur)	valoare, lei	25%
Articole de bijuterie sau giuvaergie din metale prețioase - argint, - alte metale prețioase	gramul	2 lei 30 lei

Tabelul nr. 6

Exemplu de calculare a accizelor

N./o.	Indicatori	Cantitate buc.	Cantitate în unități convenționale (litri)
1.	Bere în recipient de 0,33 l.	30 000	9 900
2.	Bere în recipient de 0,5 l.	45 000	22 500
3.	Bere în recipient de 1 l.	25 000	25 000
4.	Bere în recipient de 2 l.	10 000	20 000
5.	Bere în butoi de 50 l.	500	25 000
6.	Total în unități convenționale	X	102 400
7.	Cota accizului, lei/l.		1,85
8.	Suma accizului, lei		189 440

Pentru realizarea a 102 400 litri de bere, agentul economic va calcula și achita accize în mărime de 189 400 lei

ALTE IMPOZITE ȘI TAXE GENERALE DE STAT.

O serie de impozite și taxe se achită de către anumiți contribuabili. Acestea sunt:

- Taxa vamală;
- Impozitul privat;
- Taxele rutiere.

TAXA VAMALĂ

Taxa vamală este o plată obligatorie, percepută de autoritatea vamală la introducerea sau scoaterea mărfurilor de pe teritoriul vamal.

Legea privind tariful vamal stabilește mecanismul calculării și mărimile taxei vamale pentru fiecare tip de bunuri importate pentru fiecare an în parte.

Plătitori ai taxei vamale sunt persoanele fizice și juridice care importă bunuri materiale.

Mărimea taxei vamale este stabilită ad valorem, calculată în procente față de valoarea în vamă a mărfii.

Taxa vamală se calculează și se percepe în baza valorii în vamă a mărfii până la sau la momentul prezentării declarației vamale, dacă legislația nu prevede altfel.

Taxa vamală încasată se varsă la bugetul de stat

Baza de calcul a taxei vamale o constituie volumul natural sau valoarea în vamă a mărfurilor, determinată în conformitate cu legislația.

Sunt **scutite de taxa vamală**:

- a) mijloacele de transport folosite la transporturi internaționale;
- b) mărfurile introduse sau scoase de pe teritoriul vamal în calitate de ajutor umanitar cu titlu gratuit (donații) sau în scopuri filantropice;
- c) publicațiile periodice, cărțile ce țin de domeniul învățământului, științei și culturii, materialele didactice pentru instituțiile preșcolare, de învățământ și curative.

Taxa vamală, numită și tariful vamal de import, este stabilită în anexa 1 a Legii cu privire la tariful vamal.

Facilitățile la tariful vamal se acordă în modul prevăzut de legislație și de acordurile la care Republica Moldova este parte.

Tabelul nr.7

Exemplu de calculare a taxei vamale

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Valoarea de factură a mărfurilor importate	400 000

2.	Cheltuieli de transport	25 000
3.	Valoarea în vamă	425 000
4.	Cota taxei vamale %	7
5.	Taxele vamale	29 750

Pentru importul bunurilor materiale în valoare de 425 000 lei, importatorul va calcula și achita taxa vamală în mărime de 29 750 lei.

IMPOZITUL PRIVAT

Codul fiscal prevede în lista impozitelor și taxelor generale de stat și impozitul privat. Calcularea și achitarea impozitului privat sunt reglementate de *Legea bugetului pentru anul respectiv*.

În practică, deseori se stabilesc unele plăți obligatorii care se referă la operațiuni înfăptuite episodice de contribuabili.

Impozitul privat reprezintă o plată unică, care se percepe până la efectuarea tranzacțiilor cu bunuri proprietate publică în procesul privatizării, indiferent de tipul mijloacelor folosite pentru aceasta.

Obiecte ale impunerii cu impozit privat sunt bunurile proprietate publică, inclusiv acțiunile.

Plătitori ai impozitului privat sunt persoanele fizice și juridice din Republica Moldova precum și persoanele străine care au dreptul de a procura bunuri proprietate publică contra valută convertibilă statului, inclusiv acțiunile în procesul privatizării.

Cota impozitului privat pentru anul 2011 este stabilită în mărime de 1% din valoarea bunurilor proprietate publică, procurate în procesul privatizării, inclusiv din valoarea acțiunilor procurate.

Impozitul privat se achită până la semnarea contractului de vânzare-cumpărare și se virează la bugetul de stat sau la bugetul unității administrativ-teritoriale, în funcție de apartenența bunului.

Impozitul privat **nu** se achită în cazul primirii gratuite în proprietate privată a bunurilor proprietate publică de către persoanele fizice rezidente care nu practică activitate de întreprinzător.

Darea de seamă privind calculul sumei impozitului privat se prezintă de către contribuabil inspectoratului fiscal de stat teritorial până în ultima zi a lunii următoare trimestrului în care a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare a bunurilor proprietate publică.

Persoanele fizice rezidente care nu practică activitate de întreprinzător **nu** prezintă darea de seamă.

În cazul rezilierii contractului de vânzare-cumpărare, generate de neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate de către cumpărător, sumele achitate ale impozitului privat nu se restituie.

Tabelul nr.8

Exemplu de calculare a impozitului privat

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Valoarea bunurilor proprietate publică, procurate în procesul privatizării	2 000 000
2.	Cota impozitului privat %	1
3.	Suma impozitului privat calculat	20 000

Pentru procurarea bunurilor proprietate publică în proces de privatizare cu o valoare de 2 000 000 lei cumpărătorul va calcula și achita la buget 20 000 lei.

TAXELE RUTIERE

Calcularea și achitarea taxelor rutiere sunt reglementate *Titlul IX al Codului fiscal „Taxele rutiere” și Legea privind punerea în aplicare a Titlului IX al Codului fiscal.*

La taxele rutiere se referă:

- taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova;
- taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova;
- taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehicule a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise;
- taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj;
- taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare;
- taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere.

Plătitori sunt posesorii de vehicule înmatriculate în Republica Moldova.

Taxa anuală se stabilește în cote fixe, în funcție de obiectul taxării și de următoarele caracteristici tehnice:

- tipul;
- capacitatea cilindrilor motorului;
- capacitatea de ridicare;
- masa totală;
- numărul de locuri, etc.
-

Taxa se achită anual printr-o plată unică și în quantum total. Termenele de achitare a taxei constituie:

- data înmatriculării de stat a autovehiculului;
- la data înmatriculării de stat curente a autovehiculului, dacă pînă la această dată taxa nu a fost achitată;
- la data efectuării reviziei tehnice/testării tehnice anuale a autovehiculului, dacă pînă la această dată taxa nu a fost achitată.

Taxa de folosire a drumurilor, percepută de la posesorii de vehicule, înmatriculate în Republica Moldova

Tabelul nr. 9

Obiectul taxării	Taxa anuală, lei
Motociclete, scutere	100
Autoturisme cu capacitatea cilindrică:	

<ul style="list-style-type: none"> - de până la 1500 cm³ inclusiv - de la 1501 la 2000 cm³ inclusiv - de la 2001 la 2500 cm³ inclusiv - de la 2501 la 3000 cm³ inclusiv - de la 3001 la 3500 cm³ inclusiv - de la 3501 la 4000 cm³ inclusiv - de la 4001 la 4500 cm³ inclusiv - de la 4501 la 5000 cm³ inclusiv - de la 5001 la 6000 cm³ inclusiv - de peste 6 000 cm³ 	<p>150</p> <p>250</p> <p>500</p> <p>900</p> <p>1 200</p> <p>1 500</p> <p>1 800</p> <p>2 400</p> <p>2 700</p> <p>3 000</p>
<p>Remorci cu capacitatea de ridicare înscrisă în procesul tehnic, cu excepția remorcilor folosite în exclusivitate la lucrări agricole:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de la până la 0,75 tone inclusiv - de la 0,75 a 3,5 tone inclusiv - de la 3,5 la 10 tone inclusiv - de peste 10 tone 	<p>100</p> <p>300</p> <p>500</p> <p>700</p>
<p>Semiremorci cu capacitatea de ridicare înscrisă în prospectul tehnic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de până la 15 tone inclusiv - de la 15 la 20 tone inclusiv - de la 20 la 25 tone inclusiv - de la 25 la 30 tone inclusiv - de la 30 la 35 tone inclusiv - de peste 35 tone 	<p>500</p> <p>750</p> <p>1 000</p> <p>1 250</p> <p>1 500</p> <p>1 750</p>
Autoremorchere, tractoare	500
<p>Autocamioane, autobasculante și alte autovehicule de transportat marfă cu masa totală înscrisă în procesul tehnic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de până la 1,6 tone inclusiv - de la 1,6 la 5 tone inclusiv - de la 5 la 10 tone inclusiv - de peste 10 tone 	<p>300</p> <p>500</p> <p>700</p> <p>1 000</p>
<p>Microbuze și autoturisme cu capacitatea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de până la 11 locuri, inclusiv locul șoferului - de la 12 până la 17 locuri, inclusiv locul șoferului - de la 18 până la 24 locuri, inclusiv locul șoferului - de la 25 până la 40 locuri, inclusiv locul șoferului - de peste 40 locuri, inclusiv locul șoferului 	<p>1 000</p> <p>1 200</p> <p>1 400</p> <p>1 600</p> <p>1 800</p>

Agenții economici producători agricoli, care în perioada 2006-2010 au fost scutiți de taxele rutiere, **în anul 2011, pentru mijloacele de transport care le au în proprietate vor achita taxele respective!**

Darea de seamă privind taxa pentru folosirea drumurilor, percepută de la posesorii de vehicule, înmatriculate în Republica Moldova (Forma TFD 10) se prezintă de către subiecții impozabili anual, până la data de 31 decembrie a perioadei fiscale de gestiune. Pentru întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei

fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sînt înregistrați ca plătitori de T.V.A.darea de seamă se include în darea de seamă fiscală unificată (UNIF 07) care se prezintă pînă la 31 martie.

Tabelul nr. 10

Exemplu de calculare a taxelor rutiere

N./o.	Indicatori	Numar	Taxa	Suma taxelor
1.	Autocamionul cu masa totală de la 1,6 pînă 5 tone	2	500	1 000
2.	Autoturism cu capacitatea cilindrica de la 1501 la 2000 cm3	1	250	250
3.	Autoturism cu capacitatea cilindrica de la 3001 la 3500 cm3	1	1 200	1 200
4.	Total taxe rutiere, lei	x	x	2 450

Agentul economic posesor al unităților de transport indicate în tabelul nr. 10 va calcula și achita la buget taxele rutiere în mărime de 2 450 lei.

II. IMPOZITE ȘI TAXE LOCALE

Impozitul pe bunurile imobiliare este reglementat de *titlul VI al Codului fiscal și Legea privind punerea în aplicare a Titlului VI al Codului fiscal.*

Bunurile imobiliare - terenurile și/sau îmbunătățirile de pe ele, clădiri, construcții, apartamente și alte încăperi izolate, a căror strămutare este imposibilă fără cauzarea de prejudicii destinației lor.

Subiecți ai impunerii sunt persoanele fizice și juridice:

- proprietari ai bunurilor imobiliare de pe teritoriul Republicii Moldova;
- deținători ai drepturilor patrimoniale (drepturilor de posesie, gestiune, administrare) asupra bunurilor imobiliare de pe teritoriul Republicii Moldova ce se află în proprietatea publică.

Pentru bunurile imobiliare proprietate publică transmise în arendă sau locațiune, subiecți ai impunerii sunt arendașii sau locatarii.

Obiect al impunerii sunt bunurile imobiliare, inclusiv:

- terenurile (cu destinație agricolă, industrială, etc.);
- îmbunătățirile de pe ele (clădiri, construcții, inclusiv cele aflate la o etapă de finisare de **50%** și mai mult, rămase nefinisate timp de **3** ani după începutul lucrărilor de construcție).

Cotele concrete a impozitului pe bunurile imobiliare se stabilesc anual de către autoritățile reprezentative ale administrației publice locale la aprobarea bugetelor unității administrativ teritoriale respective în limitele (inclusiv limitele maxime) specificate în anexa nr.1 a Legii pentru punerea în aplicare a Titlului VI al Codului fiscal.

Întreprinderile și persoanele fizice care au bunuri imobiliare, inclusiv terenuri amplasate în afara unității administrativ-teritoriale în care se află reședința de bază, transferă impozitele pe bunurile imobiliare și impozitul funciar integral la bugetele locale, la locul de amplasare a bunurilor imobiliare și a terenurilor.

IMPOZITUL PE BUNURI IMOBILIARE PENTRU TERENURI (FUNCICIAR)

Impozitul funciar se determină prin înmulțirea cotei concrete a impozitului la numărul de grad-hectare, hectare sau la suprafața terenului ce aparține persoanei juridice sau persoanei fizice, se calculează și se achită după cum urmează:

□ agentii economici-intreprinderi agricole, cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier), calculează suma anuală a impozitului funciar și până la 1 iulie a anului fiscal curent prezintă inspectoratelor fiscale teritoriale calculul impozitului funciar;

□ agentii economici- care nu au terenuri cu destinație agricolă și activitatea lor nu este agricultura valoarea terenurilor este inclusă în valoarea imobilelor aflate pe aceste terenuri și se impozitează în cadrul impozitului pe bunuri imobiliare;

□ pentru persoanele fizice ce nu practică activitatea de antreprenariat, precum și pentru gospodăriile țărănești (de fermier), calcularea sumei anuale a impozitului funciar și întocmirea avizelor de plată a impozitului se efectuează, conform instrucțiunii Ministerului Finanțelor, de către serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale ale primăriilor cu participarea inspectoratelor fiscale teritoriale. În municipiile Chișinău și Bălți, cu excepția orașelor și satelor (comunelor) din componența acestora, calcularea sumei anuale a impozitului funciar și întocmirea avizelor de plată a impozitului se efectuează de către inspectoratele fiscale de stat teritoriale. Avizele de plată a impozitului funciar se înmânează subiecților impunerii cel târziu cu 60 de zile până la expirarea primului termen de plată a impozitului.

Obiect al impunerii sunt terenurile, inclusiv:

- terenurile cu destinație agricolă (*terenurile arabile, fânețele, pășunile*);
- terenurile din intravilan din localitățile rurale *pe care sunt amplasate fondurile de locuințe*;
- terenurile din extravilan (*destinate carierelor*);

Plătitorii achită impozitul funciar în bugetul unității administrativ-teritoriale respective, în părți egale, cel târziu la 15 august și 15 octombrie ale anului fiscal curent.

Persoanele juridice și fizice, care achită suma integrală a impozitului funciar pentru anul fiscal curent până la data de 30 iunie a anului respectiv, beneficiază de dreptul la o reducere cu 15 la sută a impozitului ce urmează a fi achitat.

Tabelul nr. 11

Cotele maxime ale impozitului funciar la terenurile cu destinație agricolă

Tipuri de teren	Cu indici cadastrali (lei pentru un grad hectar)	Fără indici cadastrali (lei pentru un hectar)
Toate terenurile, excluzând fânețele și pășunile	Până la 1,5	110
Fânețele și pășunile	0,75	55
Terenurile ocupate de obiecte acvatice (iazuri, lacuri etc.)	*	Până la 115 lei pentru 1 hectar de suprafață acvatică

Tabelul nr. 12

Cotele maxime ale impozitului funciar la terenurile din intravilan pentru care nu a fost efectuată evaluarea cadastrală

Tipuri de teren	În localitățile	În orașe	În mun. Chișinău și	În celelalte municipii
-----------------	-----------------	----------	---------------------	------------------------

	rurale (lei pentru 100 m ²)	(lei pentru 100 m ²)	Bălți (lei pentru 100 m ²)	(lei pentru 100 m ²)
Terenuri pe care sunt amplasate fonduri de locuințe, loturi de pe lângă casă	1	x	x	x
Terenuri atribuite ca loturi de pe lângă domiciliu și distribuite în extravilan	1	2	10	4
Terenuri destinate întreprinderilor agricole	10	10	30	10

Tabelul nr. 13

Cotele maxime ale impozitului funciar la terenurile din extravilan

Tipuri de teren	Pentru toate localitățile (lei/ha)
Terenurile pe care sunt amplasate construcții, cariere și pământuri distruse în urma activității de producere	350
Terenurile din extravilan pentru care nu este determinată valoarea estimativă de către organele cadastrale teritoriale	70

Facilități privind achitarea impozitului pe bunurile imobiliare.

De impozitul pe bunurile imobiliare (pentru terenuri, loturi de pământ) sunt scutiți:

- autoritățile publice și instituțiile de buget;
- societățile orbilor, surzilor și invalizilor și întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare;
- obiectivele de protecție civilă;
- organizațiile religioase - pentru bunurile imobiliare destinate riturilor de cult;
- persoanele de vârstă pensionară, invalizii de gradul I și II, invalizii din copilărie, invalizii de gradul III (participanți la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, participanți la acțiunile de luptă din Afghanistan, participanți la lichidarea consecințelor avariei de la C.A.E. Cernobâl), precum și persoanele supuse represiunilor și ulterior reabilitate);
- familiile participanților căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova și persoanele care au fost întreținute de aceștia;
- familiile militarilor căzuți în acțiunile de luptă în Afghanistan și persoanele care au fost întreținute de aceștia;
- familiile care au copii invalizi în vârstă de până la 18 ani;
- familiile persoanelor decedate în urma unor boli cauzate de participarea lor la lucrările de lichidare a consecințelor avariei de la Cernobâl;

De impozitul pe bunurile imobiliare (terenuri, loturi de pământ) sunt scutiți proprietarii și beneficiarii ale căror terenuri și loturi de pământ:

- sunt ocupate de rezervații;

- sunt destinate fondului silvic și fondului apelor, în cazul în care nu sunt antrenate în activitate de producție;
- sunt folosite de organizațiile științifice și instituțiile de cercetări științifice cu profil agricol și silvic în scopuri științifice și instructive;
- sunt ocupate de plantații multianuale până la intrarea pe rod;
- sunt ocupate de instituțiile de cultură, de artă, de învățământ, de ocrotire a sănătății, de complexe sportive și de agrement (cu excepția celor ocupate de instituțiile balneare), precum și de monumentele naturii, istoriei și culturii;
- sunt atribuite permanent căilor ferate, drumurilor auto publice, porturilor fluviale și pistelor de decolare; sunt atribuite zonelor frontierei de stat;
- sunt de uz public în localități;
- sunt atribuite pentru scopuri agricole, la momentul atribuirii fiind cunoscute distruse, dar ulterior restabilite - pe o perioadă de 5 ani.

Autoritățile reprezentative ale administrației publice locale sunt în drept să acorde cetățenilor și întreprinzătorilor amânarea la plata impozitului pe bunurile imobiliare pe anul respectiv în caz de:

- calamități naturale sau incendii, în urma cărora bunurile imobiliare au fost distruse sau deteriorate considerabil;
- atribuire a terenurilor pentru evacuare întreprinderilor cu impact negativ asupra mediului înconjurător;
- boală îndelungată sau deces al proprietarului bunurilor imobiliare, conform certificatele respective.

Tabelul nr. 14

Exemplu de calculare a impozitului funciar

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Suprafața terenului cu destinație agricolă , ha	120
2.	Bonitatea terenului în grade	65
3.	Baza de calcul a impozitului, grad ha (r. 1* r. 2)	7 800
3.	Cota impozitului funciar, lei/grad ha	1,5
4.	Suma impozitului funciar calculat, lei	11 700

Pentru deținerea unui teren cu destinație agricolă cu o suprafață de 120 ha, proprietarul va calcula și achita un impozit funciar în mărime de 11 700 lei.

IMPOZITUL PE BUNURILE IMOBILIARE (CLĂDIRI ȘI CONSTRUCȚII)

Impozitul pe bunurile imobiliare se determină prin înmulțirea valorii bunurilor imobiliare impozabile cu cota concretă a impozitului.

Agentii economici, care dispun de valoarea estimativă a bunurilor imobiliare confirmată de oficiile cadastrale teritoriale calculează suma anuală a impozitului pe bunuri imobiliare (care include cladirile, constructiile si terenurile pe care sint amplasate aceste imobile) și până la 1 iulie a anului fiscal curent

prezintă inspectoratelor fiscale teritoriale calculul impozitului (**Forma BIJ -10**) și îl achită în părți egale, cel târziu la 15 august și 15 octombrie ale anului fiscal curent.

Agentii economici, care nu dispun de valoarea estimativă a bunurilor imobiliare confirmată de oficiile cadastrale teritoriale, calculează suma trimestrială a impozitului, și îl achită nu mai târziu de ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar al anului fiscal curent. În același timp, persoanele menționate prezintă organelor fiscale teritoriale calculul impozitului pe bunuri imobile (**Forma BIJ -1**). Cota anuală a impozitului de 0,1% se recalculează pentru fiecare perioadă fiscală cu următorii coeficienți: Trimestru I (T/01) – 0,25; Trimestru II (T/02) – 0,5; Trimestru III (T/03)- 0,75, Trimestru IV (T/04) - 1,0.

Cota impozitului pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice cu altă destinație decât cea locativa constituie **0.1% din baza impozabilă a acestor bunuri**.

Agenții economici producători agricoli, care în perioada 2006-2010 au fost scutiți de impozitul pe bunurile imobiliare (clădiri și construcții) folosite la obținerea producției agricole, **în anul 2011, vor achita impozitul pe bunurile imobiliare (clădiri și construcții) !**

Tabelul nr. 15

**Exemplu de calculare a impozitului pe bunurile imobiliare
cu valoare estimativă pentru agenți economici**

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Valoarea estimativă a clădirii la data de 01.01.2011, lei	4 500 000
2.	Cota impozitului pe bunurile imobiliare, %	0,1
3.	Suma impozitului pe bunurile imobiliare calculat, lei	4 500

Pentru deținerea unui imobil cu o valoare estimativă la data de 1 ianuarie 2011 de 4.500.000 lei, proprietarul anual va calcula și achita un impozit pe bunurile imobiliare în mărime de 4.500 lei, cu eșalonarea la termenele de plată: 15 august - 2 250 lei și 15 octombrie - 2 250 lei.

Tabelul nr. 16

**Exemplu de calculare a impozitului pe bunurile imobiliare
fără valoare estimativă pentru agenți economici**

N./o.	Indicatori	Perioada fiscală			
		T/01/2011	T/02/2011	T/03/2011	T/04/2011
1.	Valoarea medie reziduală a clădirii, lei	4 500 000	4 450 000	4 400 000	4 350 000
2.	Cota impozitului pe bunurile imobiliare, %	0,025	0,05	0,75	0,1

3.	Suma impozitului pe bunurile imobiliare calculat pentru perioada fiscală de gestiune, lei (pct.1*pct.2)	1 125	2 225	3 300	4 350
4.	Suma impozitului pe bunurile imobiliare calculat pentru perioada precedentă, lei	0	1 125	2 225	3 300
5.	Suma impozitului spre plată la termen, lei (pct.3-pct. 4)	1 125	1 100	10 75	1 050
6.	Termenul maxim de plată	30.04.2011	31.07.2011	31.10.2011	31.01.2012

Pentru deținerea unui imobil, care nu a fost evaluat de oficiul cadastral teritorial, proprietarul va calcula impozitul pe bunurile imobiliare din valoarea de bilanț a clădirii determinată prin media cronologică. Impozitul anual va constitui 4350 lei lei, cu eșalonarea la termenele de plată: 30 aprilie – 1 125 lei, 31 iulie – 1 100 lei, 31 octombrie -1 075 lei, 31. Ianuarie a anului următor – 1 050 lei.

TAXELE LOCALE

Taxele locale sînt reglementate de *titlul VII al Codului fiscal* și *Legea privind punerea în aplicare a Titlului VII al Codului fiscal*.

În categoria taxelor locale, conform prevederilor legale, intră:

- taxa pentru amenajarea teritoriului;
- taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei);
- taxa pentru unităților comerciale și/sau de prestari servicii de deservire socială;
- taxa de de piață
- taxa de aplicare a simbolicii locale;
- taxa pentru cazare;
- taxa pentru parcare;
- taxa pentru a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești.
- taxa de organizare a licitațiilor și loterilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale;
- taxa balneară;
- alte taxe ce vor fi enumerate în prezenta broșură.

În continuare vom descrie particularitățile principalelor impozite și taxe locale, precum și regulile de calculare și achitare a lor la momentul realizării prezentei lucrări.

TAXA PENTRU AMENAJAREA TERITORIULUI

Taxa pentru amenajarea teritoriului este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Plătitori sunt subiecții activității de întreprinzător înregistrați în calitate de întreprinzător, care dispun de bază impozabilă.

Baza impozabilă a taxei pentru amenajarea teritoriului:

- numărul mediu scriptic trimestrial al salariaților și/sau fondatorilor întreprinderilor în cazul în care aceștia activează în întreprinderile fondate, însă nu sunt incluși în efectivul trimestrial de salariați.

Cota maximă – nu este stabilit de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Facilități privind taxa pentru amenajarea teritoriului:

Se scutesc fondatorii gospodăriilor țărănești (de fermier) care au atins vârsta de pensionare.

Termenul de plată a taxei și prezentare a dării de seamă fiscale (forma TAT 07) – trimestrial, până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar.

Exemplu de calculare a taxei pentru amenajarea teritoriului

Codru SRL in trimestrul I are următorul număr de angajați: ianuarie -22 persoane., februarie – 27 persoane, mai -28 persoane. Cota concretă stabilită în localitatea dată este de 80 lei/an pentru 1 persoană.

Tabelul nr. 17

Taxa pentru amenajarea teritoriului pentru T/01/2011

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Numărul mediu scriptic de salariați $(22+27+28)/3$	26
2.	Cota trimestrială a taxei, $80/4=20$ lei/persoană	20
3.	Suma anuală a taxei, lei	520

Taxa pentru amenajarea teritoriului pentru I trimestru 2011 va constitui 520 lei.

TAXA DE PLASARE (AMPLASARE) A PUBLICITĂȚII (RECLAMEI)

Taxa de plasare (amplasarea) publicității este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Plătitori sunt subiecții activității de întreprinzător înregistrați în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de plasare a anunțurilor publicitare prin intermediul:

- serviciilor cinematografice;
- video;
- prin rețele telefonice;
- telegrafice și telex;
- în mijloacele de transport;
- alte mijloace precum și cele care amplasează publicitatea exterioară prin intermediul afișelor, pancartelor, panourilor și altor mijloace tehnice.

Baza impozabilă a taxei de amplasare a publicității, cu excepția celei amplasate total în zona de protecție a drumurilor:

- venitul din vânzări a serviciilor de plasare și/sau difuzare a anunțurilor publicitare prin intermediul serviciilor cinematografice, video, prin rețelele telefonice, telegrafice, telex, prin mijloacele de transport, prin alte mijloace;
- numărul unităților de publicitate exterioară (afișe, pancarte, panouri și alte mijloace tehnice);

Cota maximă – nu este stabilit de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Facilități privind taxa de amplasare a publicității – producătorii și difuzorii de publicitate socială și de publicitate plasată pe trimerile poștale;

Termenul de plata a taxei și prezentarea dării de seamă fiscale (forma TPP 08)– trimestrial, până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar.

Tabelul nr. 18

**Exemplu de calculare a taxei pentru plasare (amplasare) a publicității
pentru T/01/2011**

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Suprafața publicitară, m ²	110
2.	Perioada de amplasare, luni	3
3.	Cota concretă trimestrială a taxei 500/4=125 lei/m ²	125
4.	Suma trimestrială a taxei, lei	13 750

Agentul economic pentru 22 de panouri publicitare cu suprafața totală de 110 m² va achita pentru un trimestru taxa pentru amplasarea publicității 13 750 lei.

**TAXA PENTRU UNITĂȚILE COMERCIALE SI/SAU DE PRESTARE SERVICII DE
DESERVIRE SOCIALA**

Taxa pentru unitățile comerciale este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Plătitori sunt persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care dispun de unități comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială.

Baza impozabilă a taxei pentru unitățile comerciale:

- Suprafața ocupată de unitățile de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială, amplasarea lor, tipul mărfurilor desfăcute și serviciilor prestate.

Tabelul nr. 19

**Cotele maxime ale taxei pentru unităților comerciale
și/sau de prestari servicii de deservire socială**

	mun. Chișinău	mun. Bălți	în orașe, comune (sate)
Pentru unitățile de comerț și/sau de prestări servicii de	18 000	10 800	Conform deciziilor Consiliilor administrației publice

deservire socială, amplasarea lor, tipul mărfurilor desfăcute și serviciilor prestate			locale 22 500
Pentru unități care desfășoară activități legate de jocuri de noroc	75 000	45 000	

Termenul de plată a taxei și prezentarea dării de seamă fiscale (forma TAUCS 06) – trimestrial, până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar.

Tabelul nr. 20

Exemplu de calculare a taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială pentru T/01/2011

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Numărul de unități comerciale	2
2	Cota concretă trimestrială a taxei $5400/4=1350$ lei	1 350
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	2 700

Agentul economic care se află în localitate rurală în care este stabilită cota maximă pentru unitățile comerciale de 5400 lei/an va achita pentru 2 unități pentru un trimestru taxa în mărime 2 700 lei.

TAXA DE PIAȚĂ

Taxa de piață este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Plătitori sunt persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător-administrator al pieței.

Baza impozabilă a taxei de piață:

- Venitul din vânzări a serviciilor de piață prestate de administratorul pieței la acordarea de locuri pentru comerț.

Cota maximă – nu este stabilit de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Termenul de plată a taxei și prezentarea dării de seamă fiscale (forma TP 06) – trimestrial, până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar.

Exemplu de calculare a taxei de piață pentru T/01/2011

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Venitul din vânzări a serviciilor de piață (fără TVA), lei	84 300
2	Cota concretă a taxei, %	20
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	16 860

Agentul economic reieșind din veniturile obținute din acordarea locurilor de comerț în piața de 84 300 lei va achita taxa de piață în mărime 16 860 lei.

TAXA DE APLICARE A SIMBOLICII LOCALE

Taxa de aplicare a simbolicii locale este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*

Simbolica locală reprezintă stema unui oraș sau a unui alt tip de localitate, denumirea lui sau imaginea monumentelor de arhitectură, a monumentelor istorice

Obiectul impunerii este simbolica locală.

Subiecții impunerii – persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care aplică simbolica locală pe producția fabricată.

Baza de calcul este venitul din vânzări ale producției fabricate căreia i se aplică simbolica locală.

Cota maximă – nu este stabilit de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale

Termenul de prezentare a dării de seamă (forma TAS 06) și plată a taxei este stabilit până în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune.

Plata se efectuează prin transfer bancar la conturile trezoreriale ale bugetului unității administrativ-teritoriale a căreia simbolică se utilizează.

Exemplu de calculare a taxei de aplicare a simbolicii locale pentru T/01/2011

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Venitul din vânzări ale producției fabricate căreia i se aplică simbolica locală (fără TVA), lei	485 000
2	Cota concretă a taxei, %	0,1
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	485

Agentul economic, reieșind din veniturile din vânzări ale producției fabricate căreia i se aplică simbolica locală de 485 000 lei va achita taxa de piață în mărime 485 lei.

TAXA PENTRU CAZARE

Taxa pentru cazare este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*

Obiectul impunerii – servicii prestate de structurile cu funcții de cazare.

Subiecții impunerii – persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător care prestează servicii de cazare.

Baza de calcul este venitul din vânzări, obținute din prestarea serviciilor de cazare.

Cota maximă – nu este stabilit de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale

Perioada fiscală este un trimestru.

Termenul de prezentare a dării de seamă (forma TC 06) și plată a taxei este stabilit până în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune.

Tabelul nr. 23

Exemplu de calculare a taxei pentru cazare pentru T/01/2011

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Venitul din vânzări, obținute din prestarea serviciilor de cazare (fără TVA), lei	75 800
2	Cota concretă a taxei, %	5
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	3 790

Agentul economic, reiesind din veniturile obținute din prestarea serviciilor de cazare de 75 800 lei va achita taxa pentru cazare în mărime 3 790 lei.

TAXA PENTRU PARCARE

Taxa pentru parcare este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*

Obiectul impunerii – parcare.

Subiecții impunerii – persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de parcare.

Baza de calcul este suprafața parcării.

Cota maximă – nu este stabilit de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Perioada fiscală este un trimestru.

Termenul de prezentare a dării de seamă (forma TPA 09) și plată a taxei este stabilit până în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune.

Tabelul nr. 24

Exemplu de calculare a taxei pentru parcare pentru T/01/2011

N./o.	Indicatori	Suma
-------	------------	------

1.	Suprafața parcării, m ²	600
2.	Cota concretă trimestrială a taxei 6/4=1,5vlei/m ²	1,50
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	900

Agentul economic avind o suprafață a parcării de 600 m² achita trimestrial taxa pentru parcare in marme de 900 lei.

TAXA DE PRESTARE A SERVICIILOR DE CALATORI PE RUTELE MUNICIPALE, ORASENEȘTI SI SATEȘTI

Taxa de prestare a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Obiectul impunerii – prestare a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești.

Subiecții impunerii – persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de călători auto pe rutele municipale, orășenești și sătești.

Baza de calcul este unitatea de transport, în funcție de numărul de locuri

Cota maximă – nu este stabilit de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale

Perioada fiscală este luna de gestiune.

Termenul de prezentare a dării de seamă (forma TTC 06) și plată a taxei este stabilit pînăla data de 5 a lunii următoare lunii de gestiune.

Tabelul nr. 25

Exemplu de calculare a taxei de prestare a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești pentru L/05/2011

N./o.	Indicatori	Numărul unităților de transport	Cota concretă a taxei, lei	Suma, lei
1.	Autovehicule (microbuse) cu capacitatea de la 9 până la 16 locuri inclusiv	5	1 000	5 000
2.	Autobuze cu capacitatea de la 17 până la 24 de locuri inclusiv	3	1 500	4 500
3.	Total	X	X	9 500

TAXA PENTRU FOLOSIREA RESURSELOR NATURALE

Taxa pentru folosirea resurselor naturale este reglementat de *titlul VIII al Codului fiscal*.

În sistemul taxelor pentru resursele naturale sunt incluse:

- taxa pentru apă;
- taxa pentru efectuarea prospecțiunilor geologice;

- taxa pentru efectuarea explorărilor geologice;
- taxa pentru extragerea mineralelor utile;
- taxa pentru folosirea spațiilor subterane în scopul construcției obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile;
- taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător;
- taxa pentru lemnul eliberat pe picior.

TAXA PENTRU APĂ

Taxa pentru apă este reglementat de *titlul VIII al Codului fiscal*.

Plătitori ai taxei pentru apă sunt persoanele fizice și juridice care practică activitatea de întreprinzător, care extrag apă din fondul apelor și cele care utilizează apă la hidrocentrale.

Obiect taxabil este:

- a) volumul de apă extras din fondul de apă
- b) volumul de apă utilizat de hidrocentrale

Tabelul nr. 26

Cotele taxei pentru apă

N./o.	Obiect impozabil	Taxa , lei
1.	Pentru fiecare m ³ de apă extrasă din fondul apelor	0,3
2.	Pentru fiecare m ³ de apă minerală sau altă apă extrasă destinată îmbutelierii	16
3.	Pentru fiecare 10 m ³ de apă utilizată la hidrocentrale	0,06

Modul de calculare a taxei.

Plătitorul își calculează taxa pentru apă, pornind de la volumul apei extrase sau volumul de apă utilizate la hidrocentrale, conform datelor contoarelor sau, în lipsa acestora, conform normelor de extragere sau utilizare al apei.

Facilități privind taxa pentru apă:

Nu se aplică taxa pentru:

- apele subterane extrase din subsol concomitent cu minereurile sau extrase pentru prevenirea (lichidarea) acțiunilor dăunătoare ale acestora;
- apa utilizată pentru stingerea incendiilor;
- apa utilizată pentru creșterea peștelui;
- apa utilizată de întreprinderile societăților orbilor, societăților surzilor, societăților invalizilor, precum și de instituțiile medico-sanitare publice;
- apa utilizată de întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar.

Termenul de achitare și prezentare a dărilor de seamă.

Plătitorii achită taxa pentru apă în bugetul unităților administrativ teritoriale până în ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune.

Tabelul nr. 27

Exemplu de calculare a taxei pentru apă pentru T/01/2011

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Volumul apei extrase din izvoarele subterane pentru îmbuteliere, m3	1 500
2.	Cota taxei, lei	16
3.	Suma taxei pentru apă calculată	24 000

Pentru extragere a 1500 m³ de apă, agentul economic va calcula și achita taxa pentru apă în mărime de 24 000 de lei.

III. TAXELE PENTRU OBTINEREA LICENȚEI A ACTIVITĂȚII DE ÎNTRERINZĂTOR

Unele tipuri de activități economice desfășurate de către agenții economici se supun licențierii.

Licențierea este reglementată de **Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr. 451-XV din 30.07.2001**

Autoritățile de licențiere sînt:

- Camera de Licențiere;
- Banca Națională a Moldovei;
- Comisia Națională a Pieței Financiare;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației;
- Consiliul Coordonator al Audiovizualului

Tipul licenței care este eliberată de autoritățile de licențiere, termenul de valabilitate, taxa pentru obținerea licenței și termenul de achitare sînt reflectate în tabelul nr.28

Tabelul nr.28

Taxele pentru licență

nr. /o	Genurile de activitate	Termenul de valabilitate a licenței	Taxa pentru licență	Termenul de achitare a taxei de licență
Camera de Licențiere				
.	Activitatea de audit	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
.	Activitatea de evaluare a bunurilor imobile	5 ani	2500 lei	La primirea licențe
.	Activitatea burselor de mărfuri	5 ani	2500 lei	La primirea licențe
.	Activitatea cu metale prețioase și pietre prețioase; funcționarea caselor de amanet	5 ani		

Activitatea în domeniul jocurilor de noroc: organizarea și desfășurarea loteriilor, întreținerea cazinourilor, exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești, stabilirea mizelor la competițiile sportive				
	exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești, cu excepția celor indicate la lit.b	1 an	14400 lei/fiecare unitate	poate fi achitată trimestrial, în rate egale, pînă la data de 25 a ultimei luni din trimestrul de gestiune
	exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești de tipul American Roulette	1 an	80000 lei/fiecare unitate	Se achită anual
	depunerea mizelor la competiții sportive și de altă natură	1 an	28% din suma totală a mizelor acceptate	Poate fi achitată trimestrial, în rate egale, pînă la data de 25 a ultimei luni din trimestrul de gestiune
	organizarea și desfășurarea loteriilor - momentane	1 an	28% din costul total anunțat al biletelor de loterie	Se achită anual
	- cifrice	1 an	28% din costul total al biletelor vîndute	Poate fi achitată trimestrial, în rate egale, pînă la data de 25 a ultimei luni din trimestrul de gestiune
	întreținerea cazinourilor - pînă la 6 mese, inclusiv	1 an	180000 lei /pentru fiecare masă de joc	Se achită anual
	- mai mult de șase mese, începînd cu a șaptea	1 an	360000 lei	
	Importul și păstrarea alcoolului etilic; importul, păstrarea și comercializarea angro a producției alcoolice și/sau a berii importate	1 an	40000 lei/an	Se achită separat pentru fiecare an de valabilitate a licenței: la eliberarea licenței și la expirarea fiecărui an din data eliberării licenței - conform taxei anuale
	Fabricarea alcoolului etilic, producției alcoolice, berii și/sau păstrarea, comercializarea angro a alcoolului etilic, a producției alcoolice și a berii produse de producătorii autohtoni	3 ani		
	pentru alcoolul etilic rafinat		40000 lei/an	
	pentru alcool etilic, producției alcoolice și bere		20000 lei/an	
	Importul articolelor de tutun; importul și/sau prelucrarea industrială a tutunului; fabricarea	1 an	20000 lei	Se achită anual

	articolelor din tutun și/sau comercializarea angro a articolelor din tutun și a tutunului fermentat			
.	Activitatea farmaceutică veterinară și/sau asistența veterinară (cu excepția activității desfășurate de serviciul veterinar de stat)	5 ani	2500 lei, 300 lei pentru localitățile rurale	La primirea licenței
0.	Importul și/sau comercializarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
1.	Transportul auto de călători în folos public	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
2.	Activitatea de proiectare pentru toate categoriile de construcții, urbanism, instalații și rețele tehnico-edilitare, reconstrucții, restaurări	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
3.	Construcțiile de clădiri și/sau construcțiile inginerești, instalațiile și rețelele tehnico-edilitare, reconstrucțiile, consolidările, restaurările	5 ani	250 0 lei	La primirea licenței
4.	Extragerea substanțelor minerale utile și/sau îmbutelierea apelor minerale și naturale potabile	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
5.	activitatea topogeodezică și cartografică	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
6.	Colectarea, păstrarea, prelucrarea, comercializarea, precum și exportul resturilor și deșeurilor de metale feroase și neferoase, de baterii de acumulate uzate, inclusiv în stare prelucrată	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
7.	Importul și/sau fabricarea, depozitarea, comercializarea angro a substanțelor și materialelor chimice toxice, a articolelor și produselor chimice de menaj	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
8.	Confecționarea și distrugerea ștampilelor	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
9.	Activitatea particulară de detectiv sau de pază	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
0.	Montarea și/sau reglarea, asistența tehnică a sistemelor automate de semnalizare și de stingere a incendiilor, precum și de protecție a clădirilor împotriva fumului și de înștiințare în caz de incendiu	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
1.	Producerea, asamblarea, importul și/sau exportul, reexportul, comercializarea armelor și munițiilor cu destinație civilă și repararea armelor cu destinație civilă	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
2.	Producerea, importul și/sau exportul, reexportul, comercializarea, depozitarea și efectuarea lucrărilor cu explozibil de uz civil	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
3.	Producerea, asamblarea, importul, exportul, reexportul, depozitarea articolelor	5 ani	2500 lei	La primirea licenței

	pirotehnice și prestarea serviciului „Spectacole pirotehnice și focuri de artificii” cu articole pirotehnice de divertisment de destinație profesională			
4.	Importul, exportul, proiectarea, producerea și comercializarea mijloacelor criptografice și tehnice de protecție a informației, mijloacelor tehnice speciale pentru obținerea ascunsă a informației; prestarea serviciilor în domeniul protecției criptografice și tehnice a informației (cu excepția activității desfășurate de autoritățile publice investite cu acest drept prin lege)	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
5.	Activitatea farmaceutică, inclusiv cu folosirea preparatelor narcotice și/sau psihotrope, desfășurată de întreprinderile și/sau instituțiile farmaceutice (pentru întreprinderile și instituțiile nou-create, până la obținerea certificatului de acreditare), cu excepția cazurilor când se modifică ori se completează genul de activitate	5 ani	2500 lei, 1800 lei pentru localitățile rurale	La primirea licenței
6.	Fabricarea, comercializarea, asistența tehnică și reparația dispozitivelor medicale, inclusiv a opticii	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
7.	Acordarea asistenței medicale de către instituțiile medico-sanitare private (pentru instituțiile nou-create, până la obținerea certificatului de acreditare), cu excepția cazurilor când se modifică ori se completează genul de activitate	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
8.	Activitatea legată de plasarea în câmpul muncii a cetățenilor în țară și/sau în străinătate	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
9.	Activitatea de turism	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
0.	Activitatea de depozitare a cerealelor cu eliberarea certificatelor de depozit pentru cereale	5 ani	Nu se taxează	
1.	Activitatea magazinelor duty-free, inclusiv pentru deservirea corpului diplomatic	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
2.	Activitatea de broker vamal	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
Banca Națională a Moldovei				
3.	Activitatea băncilor și unităților de schimb valutar (altele decât băncile);	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
Comisia Națională a Pieței Financiare				
4.	Activitatea asigurătorilor (reasigurătorilor), brokerilor de asigurare și/sau de reasigurare	nelimitat	10000 lei	La primirea licenței
5.	Activitatea de gestiune a activelor fondurilor nestatale de pensii	nelimitat	Garanție depusă în cont	La primirea licenței

			special la BNM în lei a echivalentului de 250 mii \$ SUA	
6.	Activitatea asociațiilor de economii și împrumut	nelimitat	Nu se taxează	La primirea licenței
7.	Activitatea profesionistă pe piața valorilor mobiliare	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
8.	Activitatea birourilor istoriilor de credit	nelimitat	2500 lei	La primirea licenței
Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică				
9	Importul și comercializarea cu ridicata și/sau cu amănuntul a benzinei, motorinei și/sau a gazului lichefiat la stațiile de alimentare			
	importul și comercializarea cu ridicata a benzinei, motorinei și/sau a gazului lichefiat	Nu este indicat în actele normative care reglementează tipurile respective de activitate	200000 lei/ an	Se achită anual
	și comercializarea cu amănuntul a benzinei, la stațiile de alimentare - în orașe, municipii, centre raonale, de-a lungul drumurilor naționale - în localitățile rurale		20000 lei/ an pentru 1 stație	
	și comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare		10000 lei/ an pentru 1 stație	
	10000 lei/ an pentru 1 stație			
10.	Producerea energiei electrice; transportul energiei electrice și/sau activitatea de dispecerat central; distribuția energiei electrice; furnizarea energiei electrice la tarife reglementate sau nereglementate		2500 lei	La primirea licenței
11.	Producerea și/sau stocarea gazelor naturale; producerea combustibilului regenerabil; transportul gazelor naturale; distribuția și/sau furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau nereglementate;		2500 lei	La primirea licenței
Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației				
2.	Utilizarea frecvențelor sau canalelor radio și/sau a resurselor de numerotare în scopul furnizării rețelelor și/sau serviciilor de comunicații electronice	Informația lipsește la momentul editării broșurii		
3.	Serviciile de creare, implementare și de asigurare a funcționării sistemelor informaționale automatizate de importanță statală, inclusiv a produselor program	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
Consiliul Coordonator al Audiovizualului				
	Activitatea de emisie pentru difuzarea	Informația lipsește la momentul editării		

4.	serviciilor de programe pe cale radioelectrică terestră și/sau prin orice alte mijloace de telecomunicații decât cele radioelectrice terestre	broșurii
----	---	----------

Taxa pentru reperfectarea licenței și/sau eliberarea copiei de pe aceasta se stabilește în proporție de 10 la sută din taxa pentru eliberarea acesteia, dar nu mai mult de 450 de lei, iar a duplicatului licenței – de 450 de lei.

Taxa de eliberare a licenței reperfectate pentru activitatea în domeniul jocurilor de noroc și a copiei de pe aceasta se stabilește în mărime de 2250 lei, iar de eliberare a duplicatului licenței - în mărime de 10000 lei.

IV. ASIGURAREA SOCIALĂ DE STAT OBLIGATORIE

Sistemul asigurărilor sociale de stat obligatorii sunt reglementate de *Legea privind sistemul public de asigurări sociale* și *Legea bugetului asigurării sociale de stat* pe anul 2011.

Plătitori ai asigurării de stat obligatorii sunt persoanele juridice și fizice care au obligația de a plăti contribuții de asigurări sociale.

Tarifele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii se stabilesc pentru fiecare an în parte în Legea bugetului asigurărilor sociale.

Contribuțiile de asigurări sociale obligatorii pentru anul 2011 este stabilită în mărime de 29% la fondul de salarizare și alte recompense și include:

- contribuțiile de asigurare socială datorată de patron în mărime de 23%.
- contribuția individuală de asigurări sociale datorată de salariat, angajat prin contractul individual de muncă, în mărime de 6%;
- întreprinzători individuali, persoane fizice ce desfășoară activitatea pe cont propriu se asigură în mod individual prin contract - 4 368 lei/anual.

Baza anuală de calcul al contribuției individuale de asigurări sociale de stat obligatorii nu va depăși suma de 5 salarii medii lunare prognozate pe economie înmulțită la 12. Salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2011 se aprobă de Guvern.

Cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2011, este aprobat în mărime de 3300 lei, spre utilizare în modul stabilit de legislație. (HG nr. 968 din 18.10.2010)

Agenții economici sunt obligați să efectueze, concomitent cu calcularea salariilor, transferarea contribuțiilor în bugetul asigurărilor sociale.

Tarifele și termenii de transferare a contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii sunt stabilite în următoarele măriri:

d) angajatorul pentru:

- persoanele angajate prin contract individual de muncă ori prin alte contracte în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, - 23 la sută la fondul de salarizare și la alte recompense;
- cetățenii Republicii Moldova angajați prin contract în proiecte, instituții și organizații internaționale, indiferent de sursa finanțării activităților, în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd scutirea de plată a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii; **persoanele care întrunesc condițiile stipulate la art.24 alin.(20) din Legea nr.1164-XIII din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal; taxa lunară fixă calculată conform tarifului de 23% la baza de calcul egală cu 2 salarii medii lunare pe economie prognozate pentru anul 2010;**

- Angajatorii din agricultură (persoane fizice și juridice) care practică exclusiv activitățile enunțate în grupele 01.1-01.4 din Clasificatorul activităților din economia Moldovei (CRM 007 – 2000), aprobat prin Hotărîrea „Moldova-Standard” nr.694-ST din 9 februarie 2000, pentru persoanele angajate prin contract individual de muncă ori prin alte contracte în vederea executării de lucrări sau prestări de servicii, 22% la fondul de salarizare și la alte recompense pentru tot personalul unității economice; din mijloacele angajatorului - 16% la fondul de salarizare și la alte recompense ; de la bugetul de stat - 6% la fondul de salarizare și la alte recompense
- Persoanele fizice ce își organizează și desfășoară activitatea pe cont propriu (cu excepția pensionarilor, invalizilor) inclusiv:
 - întreprinzători individuali, avocați sau notari privați, care activează în baza licenței obținute în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare – 4 368 lei anual pentru asigurarea individuală;
 - Titularii patentei de întreprinzător, cu excepția pensionarilor, -4 368lei anual pentru o persoană, dar nu mai puțin de 1/12 din această sumă lunar, în funcție de durata activității desfășurate în baza patentei;

Termenul de transferare – lunar până la sfârșitul lunii imediat următoare celei de gestiune;

Categoriile de persoane care nu sînt nominalizate în anexa nr.3 pot fi asigurate pe bază de contract individual încheiat cu Casa Națională de Asigurări Sociale, plătind contribuții de asigurări sociale de stat în sumă de 4368 de lei pe an, iar în cazul persoanelor fizice proprietari sau arendași de terenuri agricole, care prelucrează terenul în mod individual – în sumă de 1080 de lei pe an, dar nu mai puțin de 1/12 din sumele respective lunar, ceea ce constituie perioadă asigurată care se include în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă și a ajutorului de deces. Plătind contribuții de asigurări sociale de stat în sumă de 39633 de lei pe an, dar nu mai puțin de 1/12 din această sumă lunar, plătitorului i se va lua în calcul această sumă și la determinarea venitului mediu lunar asigurat pentru stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă.

Persoanele fizice pot fi asigurate retroactiv (începînd cu anul 1999) pe bază de contract individual încheiat cu Casa Națională de Asigurări Sociale, plătind contribuția de asigurări sociale de stat pentru fiecare an în mărimea prevăzută la alin.(1) pentru anul bugetar curent, ceea ce acordă dreptul la prestațiile sociale corespunzătoare

Notă: În sensul prezentei legi, se consideră recompensă orice sumă plătită de angajator către angajat (sau în folosul lui) pentru lucrări sau servicii, cu excepția drepturilor și veniturilor la care nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat.

Obiect al asigurării de stat obligatorii este *fondul de retribuire a muncii și alte recompense prevăzute de legislație*. Contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii se calculează din suma salariului calculat și din alte recompense, fără reducerea impozitelor și altor plăți.

Termenul de prezentare a dărilor de seamă privind calcularea și transformarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii este stabilit trimestrial, pentru trimestrele I-III – trimestrial, pînă la data de 15 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune;

- pentru trimestrul IV – pînă la data de 20 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune;

b) întreprinzătorii individuali, avocații privați, notarii publici și executorii judecătorești care activează în baza licenței obținute în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare, mediatorii care activează în baza atestatului eliberat de către Consiliul de Mediere, care nu au persoane angajate prin contract individual de muncă – o dată pe an, pînă la data de 10 ianuarie 2012, conform modelului elaborat de Casa Națională de Asigurări Sociale, Forma 4-BASS (an).

Declarația privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii se va prezenta de către plătitor (sau de către o persoană împuternicită de acesta) subdiviziunii teritoriale a Casei Naționale de Asigurări Sociale din unitatea administrativ-teritorială în care acesta este înregistrat.

Contribuția individuală de asigurări sociale de stat obligatorii în proporție de 6%, datorată de asigurații angajați prin contract individual de muncă, precum și contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii pe care le plătește angajatorul se calculează și se plătesc lunar din salariul calculat și din alte recompense.

Plătitorii la bugetul asigurărilor sociale de stat în afară de dările de seama 4 BASS vor prezenta documentele pentru ținerea evidenței individuale și anume:

*a) **ancheta persoanei asigurate** - în cel mult 10 zile după stabilirea drepturilor de asigurat de stat pentru riscurile sociale prevăzute de legislație;*

b) – pînă la 25 februarie 2012 – agenții economici cu un număr de pînă la 20 de declarații;

c) – pînă la 25 aprilie 2012 – agenții economici cu un număr de peste 20 de declarații

Facilități și scutiri:

Pentru unele tipuri de plată și venituri ale persoanelor fizice nu se calculează contribuțiile de asigurări sociale obligatorii, și anume:

Prin derogare de la art.23 din Legea nr.489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii (inclusiv contribuție individuală de asigurări sociale de stat obligatorii în proporție de 6% din salariu și din alte drepturi plătite de angajator către angajat sau în folosul lui) din următoarele drepturi și venituri:

1. Ajutorul material acordat în caz de calamitate naturală și în alte circumstanțe excepționale, acordat prin hotărîre de Guvern sau prin decizie a autorității administrației publice locale, prin decizie a consiliului fondului republican sau a consiliului fondului local de susținere socială a populației.

2. Ajutorul material, în expresie bănească sau naturală, acordat pe parcursul anului de către angajator angajatului sau fostului angajat la locul principal de muncă în alte cazuri decît cele specificate la pct.1 în mărime ce nu depășește un salariu mediu lunar pe economie prognozat și aprobat anual de Guvern.

3. Sumele compensatorii (diurnele de deplasare și sumele plătite în locul diurnelor, compensarea prejudiciului cauzat angajaților prin mutilare sau prin altă vătămare a sănătății în procesul muncii), cu excepția compensației pentru concediul nefolosit în caz de concediere.

4. Indemnizațiile plătite conform art.24 alin.(3) din Legea nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local.

5. Sumele de compensare a salariului neachitat în termen, acordate conform Hotărîrii Guvernului nr.535 din 7 mai 2003 privind aprobarea Modulului de calculare și de plată a sumei de compensare a pierderii unei părți din salariu în legătură cu încălcarea termenelor de achitare a acestuia.

6. Sumele primite de angajați cetățeni ai Republicii Moldova din realizarea proiectelor de asistență tehnică finanțate de donatorii externi în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte prevăd scutirea de plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii.

7. Sumele primite de persoanele asigurate pentru asigurările obligatorii sau benevole, indiferent din ce cont au fost plătite contribuțiile de asigurări.

8. Indemnizațiile plătite în caz de concediere în conformitate cu legislația, cu excepția indemnizației unice acordate potrivit art.42 alin.(3) din Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, art.25 alin.(1) din Legea nr.768-XIV din 2 februarie

2000 privind statutul alesului local și art.45 al Legii serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000.

9. Sumele pentru îmbrăcăminte și încălțăminte de protecție și alte mijloace de protecție individuală, pentru lapte și hrană curativ-dietetică, sumele pentru plata biletelor în sanatorii, în casele de odihnă și în instituțiile de întremare pentru copii.

10. Sumele ce se constituie din valoarea cadourilor (premiilor în obiecte) primite de angajați sau de foștii angajați la locul principal de muncă, precum și sumele ce se constituie din valoarea premiilor în obiecte și a recompenselor bănești primite la concursuri și competiții.

11. Bursele elevilor, studenților și doctoranzilor înscriși la cursurile de zi și bursele sportivilor, stabilite conform legislației.

12. Sumele plătite elevilor din școlile profesionale polivalente, școlile de meserii și școlile medii de cultură generală pentru lucrările executate de ei.

13. Sumele plătite pentru compensarea cheltuielilor de călătorie, de transport al bunurilor și de închiriere a locuinței în caz de transfer sau de trecere cu lucrul, în interes de serviciu, în altă localitate.

14. Retribuirea muncii efectuate în afara orelor de program, virată la bugetul respectiv sau la fondurile de binefacere.

15. Indemnizația plătită tinerilor specialiști din contul plătitorului de contribuții pentru concediul acordat după absolvirea instituției de învățământ superior, mediu de specialitate sau secundar profesional.

16. Indemnizația unică acordată tinerilor specialiști la angajare, conform Hotărârii Guvernului nr.321 din 20 martie 1998 cu privire la majorarea salariilor angajaților din sfera bugetară.

17. Indemnizația acordată pentru incapacitate temporară de muncă.

18. Indemnizațiile de asigurări sociale.

19. Toate tipurile de indemnizații, compensații, alocații și ajutoare plătite de la bugetul de stat sau de la bugetele unităților administrativ-teritoriale beneficiarilor prin intermediul sistemului public de asigurări sociale.

20. Toate tipurile de pensii stabilite în conformitate cu legislația cu privire la pensii.

21. Veniturile din gestionarea proprietății (dividende, procente, drepturi la cotele de participare).

22. Câștigurile din obligațiunile împrumuturilor de stat și sumele primite la stingerea obligațiunilor.

23. Câștigurile de la loterii desfășurate în modul și în condițiile stabilite de Guvern.

24. Plățile compensatorii pentru donarea de sânge conform Hotărârii Guvernului nr.1240 din 27 octombrie 2006 cu privire la aprobarea normelor de asigurare cu produse alimentare, medicamente și consumabile a bolnavilor (maturi și copii), precum și a normelor de compensare a donatorilor de sânge și alimentația lor.

25. Sumele primite de persoane fizice asigurate sub formă de granturi (ajutor cu titlu gratuit), acordate de instituții internaționale și naționale, de organizații (fundații) internaționale de binefacere, precum și de agenți economici.

26. Sumele plătite pentru drepturile de autor și cele obținute în baza unei convenții civile, cu excepția veniturilor obținute conform contractelor pentru executarea de lucrări sau prestarea de servicii.

27. Sumele plătite, conform legislației, pentru implementarea invențiilor și propunerilor de raționalizare, precum și pentru dreptul de autor asupra acestor invenții și propuneri.

28. Ajutorul material acordat de organizațiile sindicale și patronale conform regulamentelor lor.

29. Compensațiile și indemnizațiile unice pentru absolvenții instituțiilor de învățământ în primii 3 ani de activitate, acordate conform art.11 din Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995 și art.53 alin.(9) din Legea învățământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995.

30. Indemnizația unică în cazul reducerii capacității de muncă sau în cazul decesului lucrătorului în urma unui accident de muncă sau îmbolnăvirii profesionale, acordată conform art.18 al Legii securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008.

Tabelul nr. 29

Exemplu de calcul al contribuțiilor de asigurare socială

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Fondul de retribuire a persoanelor angajate prin contract de muncă	300 000
2.	Tariful contribuției de asigurări sociale stabilit, %	23
3.	Contribuția de asigurări sociale calculată de patron pentru persoanele angajate (pct.1 x pct2/100)	69 000
4.	Tariful contribuției individuale de asigurări sociale stabilit, %	6
5.	Contribuția individuală de asigurări sociale reținută de la salariați (pct.1 x pct.4/100)	18 000
6.	Suma totală a contribuției de asigurări sociale datorată statului constituie (pct.3 + pct.5)	87 000

Agentul economic, care a calculat și achitat persoanelor angajate salariu și alte recompense în mărime de 300 000 de lei, va calcula, reține și achita contribuțiile de asigurare socială obligatorie în mărime de 87 000 lei.

V. ASIGURAREA OBLIGATORIE DE ASISTENȚA MEDICALĂ

Asigurarea obligatorie de asistență medicală – constituie un sistem garantat de stat de apărare a intereselor populației în domeniul ocrotirii sănătății. Din contul primelor de asigurare, în baza cărora se formează unele fonduri bănești, se va asigura acoperirea cheltuielilor de tratarea bolilor sau maladiilor, etc. prevăzute de polița de asigurare.

Asigurarea obligatorie de asistență medicală a persoanelor angajate se efectuează din contul mijloacelor patronilor și ale salariaților.

Între asigurat și asigurator se încheie un contract de asigurare obligatorie de asistență medicală. Asiguratul se obligă să plătească asiguratorului primele de asigurare, iar asiguratorul – să organizeze și să finalizeze asistența medicală necesară pentru persoanele asigurate în volumul și calitatea prevăzută de Programul unic.

Pentru anul 2011, Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în mărime procentuală la salariu și la alte recompense pentru categoriile de plătitori prevăzute de Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală se stabilește în mărime de 7%

- 3,5% pentru angajator și
- 3,5% pentru salariat.

Sumele de asigurare medicală achitate de către persoanele angajate se deduc din venitul acestora până la impozitare.

Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută pentru categoriile de plătitori prevăzute de Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală se stabilește în mărime de 2 772 lei.

Plătitorii - proprietarii de terenuri agricole, indiferent de faptul dacă au dat sau nu aceste terenuri în arendă sau folosință pe bază de contract, cu excepția proprietarilor invalizi sau pensionari care achită până la data de 31 octombrie 2011 prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă beneficiază de o reducere în proporție de 75%.

Fondatorii de întreprinderi individuale, cu excepția pensionarilor sau invalizilor, persoanele fizice care, pe bază de contract, iau în arendă sau folosință terenuri agricole, titularii de patentă de întreprinzător, cu excepția titularilor pensionari sau invalizi, persoanele fizice care dau în arendă unități de transport, încăperi, utilaje și alte bunuri materiale, cu excepția terenurilor agricole, **care achită** prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă până la data de 30 aprilie 2011 beneficiază de o reducere în mărime de 50%.

Plătitorii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală sînt:

- unitățile, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare;
- angajații unităților, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare;
- Guvernul - pentru categoriile respective stabilite de legislație (anexa nr.1);
- persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător în conformitate cu legislația;
- alte persoane fizice cu domiciliu în Republica Moldova.

Baza de calcul și modul de stabilire a primelor.

Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală se stabilesc în funcție de suma prevăzută în legea bugetului pe anul respectiv pentru o persoană din categoria care se asigură din buget, echivalentă costului Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, denumit în continuare Program unic, pe cap de locuitor.

Mărimea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală este revăzută și calculată anual de către Compania Națională de Asigurări în Medicină și aprobată de Parlament.

Modul de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Categoriile de plătitori prevăzute la pct.1 și 3 din anexa nr.1, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, inclusiv cele finanțate din bugetul public național, precum și Compania Națională de Asigurări în Medicină, sînt obligate, concomitent cu plata salariilor și altor recompense, să vireze la contul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în volum deplin, calculate în conformitate cu prezenta lege.

Termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Categoriile de plătitori cărora, în temeiul prezentei legi, prima li se calculează în calitate de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense achită primele de asigurare obligatorie de asistență medicală odată cu plata salariilor și altor recompense. Această categorie de plătitori achită primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în mod individual.

Aceste categorii de plătitori prezintă trimestrial organelor fiscale teritoriale, pînă la sfîrșitul lunii imediat următoare trimestrului de gestiune, un raport privind calcularea și transferul primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală conform modelului aprobat de Compania Națională de Asigurări în Medicină și de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

Persoanele fizice incluse la începutul anului de gestiune în una din categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr.2 vor achita integral o primă de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a legii fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală pe anul respectiv.

Prin legea fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală se poate stabili o reducere a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru unele categorii de plătitori prevăzute la anexa nr.2 în cazul în care aceștia vor achita prima de asigurare în termenul stabilit de legislație

Întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sînt înregistrați ca plătitori de T.V.A. prezintă anual, pînă la 31 martie al anului următor anului fiscal de gestiune, o dare de seamă fiscală unificată (forma UNIF07).

Facilități și scutiri.

Legislația prevede dreptul patronului și al salariatului de a nu calcula și achita asigurarea medicală pentru unele tipuri de venituri.

Tipurile drepturilor și veniturilor la care nu se calculează primele de asigurare obligatorie de asistență medicală

1. Ajutorul material acordat în caz de calamitate naturală și în alte circumstanțe excepționale, ajutorul material unic acordat prin hotărâre de Guvern sau prin decizia autorității administrației publice locale, prin decizie a consiliului fondului republican sau a consiliului fondului local de susținere socială a populației.

2. Ajutorul material, în expresie bănească sau naturală, acordat de către angajator angajaților sau foștilor angajați la principalul loc de muncă, în alte cazuri decât cele specificate la pct.1.

3. Sumele compensatorii, în limitele stabilite de legislație (diurnele de deplasare și sumele plătite în locul diurnelor, compensarea prejudiciului cauzat angajaților prin mutilare sau prin altă vătămare a sănătății în procesul muncii), cu excepția compensației pentru concediul nefolosit în caz de concediere.

4. Indemnizațiile plătite conform art.24 alin.(3) din Legea nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local.

5. Sumele de compensare a salariului neachitat în termen, acordate în temeiul Hotărârii Guvernului nr.535 din 7 mai 2003.

6. Sumele primite de către angajați cetățeni ai Republicii Moldova din realizarea proiectelor de asistență tehnică finanțate de către donatorii externi în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte prevăd scutirea de plata primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

7. Sumele plătite persoanelor care își fac studiile la învățământul de zi.

8. Sumele primite de persoanele asigurate pentru asigurarea obligatorie sau benevolă, indiferent de faptul din ce cont au fost plătite contribuțiile de asigurări.

9. Indemnizațiile plătite în caz de concediere, în conformitate cu legislația.

10. Sumele pentru îmbrăcăminte și încălțăminte speciale și alte mijloace de protecție individuală, pentru lapte și hrană curativ-dietetică, sumele pentru plata biletelor de tratament în sanatorii, a biletelor în casele de odihnă și în instituțiile de întremare pentru copii.

11. Sumele ce se constituie din valoarea cadourilor (premiilor în obiecte) primite de angajați sau de foștii angajați la principalul loc de muncă, precum și sumele ce se constituie din valoarea premiilor în obiecte și a recompenselor bănești primite la concursuri și competiții.

12. Bursele elevilor, studenților, rezidenților și doctoranzilor înscriși la cursurile de zi și bursele sportivilor, stabilite conform legislației.

13. Sumele plătite elevilor din școlile profesionale polivalente, școlile de meserii și școlile medii de cultură generală pentru lucrările executate de ei.

14. Sumele plătite pentru compensarea cheltuielilor de călătorie, de transport al bunurilor și de închiriere a locuinței în caz de transfer sau de trecere cu lucrul, în interes de serviciu, în altă localitate.

15. Retribuirea muncii efectuate în afara orelor de program, virată la bugetul respectiv sau la fondurile de binefacere.

16. Indemnizația plătită tinerilor specialiști din contul plătitorului de contribuții pentru concediul acordat după absolvirea instituției de învățământ superior, mediu de specialitate sau secundar profesional.

17. Indemnizația unică acordată tinerilor specialiști la angajare în temeiul Hotărârii Guvernului nr.321 din 20 martie 1998.

18. Indemnizația acordată pentru incapacitate temporară de muncă.

19. Indemnizațiile de asigurări sociale.

20. Indemnizația pentru copii, alocația socială, alocația lunară de stat, alocația nominală de stat, compensația nominativă și alte prestații sociale, plătite de la bugetul de stat sau de la bugetele unităților administrativ-teritoriale, stabilite în sistemul de asigurări sociale de stat.

21. Toate tipurile de pensii stabilite conform legislației cu privire la pensii.

22. Veniturile din gestionarea proprietății (dividende, procente, drepturi la cotele de participare).

23. Câștigurile din obligațiunile împrumuturilor de stat și sumele primite la stingerea obligațiunilor.

24. Câștigurile de la loterii desfășurate în modul și în condițiile stabilite de Guvern.

25. Recompensa pentru donarea de sânge.

26. Sumele primite de persoane fizice asigurate sub formă de granturi (ajutor cu titlu gratuit), acordate de instituții internaționale și naționale, de organizații (fundații) internaționale de binefacere, precum și de agenți economici, în mărimea stabilită de legislație.

27. Sumele plătite pentru drepturile de autor și cele obținute în baza unei convenții civile, cu excepția veniturilor obținute conform contractelor pentru executarea de lucrări sau prestarea de servicii. La veniturile obținute conform contractelor pentru executarea de lucrări sau prestarea de servicii nu se atribuie veniturile obținute de plătitorii de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală specificați în anexa nr.2, în baza contractelor corespunzătoare, și care confirmă faptul achitării primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru anul respectiv de gestiune.

28. Sumele plătite, conform legislației, pentru implementarea invențiilor și propunerilor de raționalizare, precum și pentru dreptul de autor asupra acestor invenții și propuneri.

29. Ajutorul material acordat de organizațiile sindicale și patronale conform regulamentelor acestora.

30. Indemnizația achitată angajaților de către angajatori în perioada șomajului tehnic.

31. Compensațiile și indemnizațiile unice pentru absolvenții instituțiilor de învățământ în primii 3 ani de activitate, acordate conform art.11 din Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995 și art.53 alin.(9) din Legea învățământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995.

Anexa nr.1

**Categoriile de plătitori
ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală
în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense**

1. Angajatorii.

2. Angajații, inclusiv:

a) persoanele care dețin funcții electivă ori care activează în organizații sindicale sau patronale, în autorități executive, legislative sau de drept;

b) persoanele angajate în proiecte, instituții și organizații internaționale care își desfășoară activitatea în Republica Moldova, indiferent de sursa finanțării activității lor, dacă acordurile internaționale nu stipulează altfel;

c) persoanele care își desfășoară activitatea în asociații și organizații obștești, înregistrate conform legislației în vigoare;

d) cetățenii Republicii Moldova angajați în ambasade, consulate și în alte misiuni permanente, situate pe teritoriul Republicii Moldova;

e) persoanele angajate de către întreprinzătorii individuali și de către alți angajatori persoane fizice;

f) persoanele angajate de notari publici și avocați.

3. Unitățile, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, persoanele fizice, notarii publici și avocații care plătesc persoanelor fizice ori în folosul lor alte recompense.

4. Persoanele fizice care primesc alte recompense.

Anexa nr. 2

**Categoriile de plătitori
ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală
în sumă fixă, care se asigură în mod individual**

1. Persoanele fizice neangajate, cu domiciliul în Republica Moldova, care se includ în una din următoarele categorii:

a) proprietarii de terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură, indiferent de faptul dacă au dat sau nu aceste terenuri în arendă sau folosință pe bază de contract, cu excepția proprietarilor invalizi sau pensionari;

b) fondatorii de întreprinderi individuale, cu excepția pensionarilor sau invalizilor;

c) persoanele fizice care, pe bază de contract, iau în arendă sau folosință terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură;

d) titularii de patentă de întreprinzător, cu excepția titularilor pensionari sau invalizi;

e) persoanele fizice care dau în arendă unități de transport, încăperi, utilaje și alte bunuri materiale, cu excepția terenurilor cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură.

2. Notarii publici și avocații, indiferent de forma juridică de organizare a activității, care au obținut licență în modul stabilit de lege.

3. Alți cetățeni ai Republicii Moldova care nu sînt angajați și nu fac parte din nici una din categoriile enumerate și nu sînt asigurate de Guvern, conform art.4 alin.(4) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

Tabelul nr. 30

Exemplu de calcul al primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Fondul de retribuire a persoanelor angajate prin contract de muncă	300 000
2.	Tariful primei de asigurare obligatorie de asistență medicală datorată de angajator, %	3,5
3.	Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală calculate de angajator (pct.1 x pct. 2 / 100)	10 500
4.	Tariful primei de asigurare obligatorie de asistență medicală datorată de angajați, %	3,5
5.	Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală reținute de la angajați (pct.1 x pct.4 / 100)	10 500
6.	Suma totală a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (pct.3 + pct.5)	21 000

Pentru un salariu anual calculat de agentul economic și achitat persoanelor angajate în mărime de 300 000 lei se va calcula, reține și achita primele de asigurare obligatorie de asistență medicală de 21 000 lei.

MODUL DE ACHITARE ȘI EVIDENȚĂ A PLĂȚILOR LA BUGETUL PUBLIC NAȚIONAL PRINSISTEMUL TREZORERIAL AL MINISTERULUI FINANȚELOR ÎN ANUL 2011

Întru executarea prevederilor Legii bugetului de stat pe anul 2011, Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011, Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2011 și altor acte normative, Ministerul Finanțelor informează despre particularitățile de achitare și evidență prin sistemul trezorerial al veniturilor bugetului public național în anul 2011.

VENITURILE BUGETULUI DE STAT

Plățile ce constituie **venituri la componenta de bază a bugetului de stat**, specificate în Anexa nr.1 la prezenta circulară, se vor vira conform următoarelor rechizite bancare:

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;
Codul fiscal: 1006601000037;
Contul bancar: 33114001;
Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;
Codul băncii: TREZMD2X;
Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX.

ACHITAREA DREPTURILOR DE IMPORT-EXPORT ȘI A ALTOR PLĂȚI ADMINISTRATE DE ORGANELE VAMALE

Persoanele juridice și persoanele fizice, participanți la activitatea economică externă achită obligațiile vamale în avans (taxa pe valoarea adăugată, accize, taxe vamale, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale și a amenzilor aplicate pentru contravențiile vamale) la contul bugetului de stat, conform rechizitelor menționate în punctul 12, cu indicarea contului trezorerial de încasări **116 15 20 0130** “Drepturile de import-export achitate în avans”. Termenele și modul de achitare a drepturilor de import-export sînt prevăzute în art.124 și 125 ale Codului vamal al Republicii Moldova

VENITURILE FONDURILOR SPECIALE, MIJLOACELOR SPECIALE, PROIECTELOR FINANȚATE DIN SURSE EXTERNE ȘI MIJLOACELE INTRATE TEMPORAR ÎN POSESIA INSTITUȚIILOR PUBLICE FINANȚATE DE LA BUGETUL DE STAT

Plățile în fondurile speciale, plățile aferente mijloacelor speciale, proiectele finanțate din surse externe și mijloacele intrate temporar în posesia instituțiilor publice finanțate de la bugetul de stat, se vor vira la următoarele rechizite bancare:

Beneficiar: MF – Trezoreria de Stat. Denumirea instituției publice beneficiare;
Codul fiscal: codul fiscal al instituției publice beneficiare;
Contul bancar: 3359502;
Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;
Codul băncii: TREZMD2X;
Contul trezorerial: XXXX XXX XX XXXX XX

VENITURILE BUGETELOR UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Plățile ce constituie **veniturile componente de bază a bugetelor unităților administrativ-teritoriale**, specificate în Anexa nr.2 la prezenta circulară, se vor vira conform următoarelor rechizite bancare:

Beneficiar: Denumirea trezoreriilor teritoriale ale Ministerului Finanțelor (Anexa nr.4)

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: Anexa nr.4;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX

VENITURILE BUGETULUI ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT

Plățile ce constituie **venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat** gestionate de Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare CNAS), specificate în Anexa nr.6, se vor vira de contribuabili la următoarele rechizite bancare:

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: 331701;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX 85 XXXX.

Contul trezorerial de încasări pentru achitarea sumelor ce constituie venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat va fi format din trei părți (11 semne)

VENITURILE FONDURILOR ASIGURĂRII OBLIGATORII DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ

Plățile ce constituie **venituri ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală**, gestionate de Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare CNAM), specificate în Anexa nr.7, se vor vira de contribuabili la următoarele rechizite bancare:

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: 331891;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX 25 XXXX.

Contul trezorerial de încasări pentru achitarea sumelor ce constituie venituri ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală este format din trei părți (11 semne)

Începînd cu 1 ianuarie 2011 se abrogă circulara Ministerului Finanțelor nr.07/1-1-6/160 din 09 decembrie 2008 “Modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor în anul 2009”, cu modificările ulterioare

Anexa nr.1 “Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetului de stat”;

Anexa nr.2 “Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetelor raionale, bugetelor municipale Chișinău și Bălți, bugetului central al UTA Găgăuzia și bugetelor locale”;

Anexa nr.3 “Beneficiarii conturilor trezoreriale de încasări”;

Anexa nr.4 “Conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale ale Ministerului Finanțelor pentru încasarea plăților în bugetele unităților administrativ-teritoriale”;

Anexa nr.5 “Conturile trezoreriale de încasări pentru virarea amenzilor aplicate de poliția rutieră ”;

Anexa nr.6 “Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetului asigurărilor sociale de stat”;

Anexa nr.7 “Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală”.

Prezenta circulară se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina oficială a Ministerului Finanțelor pe adresa: www.mf.gov.md.

Anexa nr.1

Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetului de stat

Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Banca beneficiară:

Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul bancar: 33114001;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX, unde:

XXX XX codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;

XX codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3);

XXXX codul statistic al localității unde este amplasat contribuabilul și luat la evidență de organul fiscal.

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
111	20 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată
111	21 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător
111	22 ¹	Impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate.
115	01 ²	Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova
115	02 ³	Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate
115	04	Impozitul privat
115	10 ²	Accize la materialul vinicol
115	11 ²	Accize la rachiu, lichioruri, divinuri și alte băuturi spirtoase
115	12 ²	Accize la vinurile din struguri și vinurile efervescente
115	13 ²	Accize la bere
115	14 ²	Accize la produsele din tutun
115	15 ²	Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante)
115	16 ²	Accize la benzină și motorină

115	17 ²	Accize la alte mărfuri
115	18 ³	Accize la autoturisme
115	24 ³	Accize la produsele petroliere, altele decât benzina și motorina
115	43 ⁵	Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova
115	44	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova
115	45	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise
115	46	Taxa de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale
115	47	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj
115	48	Taxele pentru gazul lichefiat importat și pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburant pentru unitățile de transport auto
115	49	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare.
115	50	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere.
115	55	Taxa de licență pentru anumite genuri de activitate
115	60	Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mas-media
115	63	Taxa pentru efectuarea expertizei ecologice
115	67	Taxa pentru revitalizarea viticulturii
116	05 ⁵	Taxa pentru asistența vamală în domeniul protecției proprietății intelectuale
116	10 ⁵	Plata – garanție de la drepturile de export-import
116	11	Taxa consulară
116	15 ⁴	Drepturi de export-import achitate în avans
121	02	Dividende aferente cotei de participare a statului în societăți pe acțiuni
121	03	Defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat
121	10	Soldul profitului net al Băncii Naționale a Moldovei
121	11	Dobânzi la creditele acordate de la bugetul de stat
121	12	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile bancare
121	15	Dobânzi de la depunerea mijloacelor bugetare la conturile depozitare
121	16	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare ale proiectelor finanțate din surse externe
121	31	Arenda pentru resursele naturale
121	33	Plata pentru arenda terenurilor cu o altă destinație decât cea agricolă
121	35	Chiria bunurilor proprietate publică

121	36	Alte venituri din proprietate
122	10	Taxa de stat pentru cauzele examinate de Judecătoria Economică
122	11	Taxa de stat pentru cauzele examinate de judecătorii și alte organe de resort
122	12	Taxa de stat pentru actele notariale îndeplinite de notari și de alte persoane abilitate prin lege
122	13	Încasări pentru serviciile prestate de notarii de stat
122	22	Taxa pentru eliberarea pașapoartelor
122	26	Taxe percepute de poliția rutieră
122	33	Taxa pentru eliberarea autorizațiilor de deschidere și prelungire a termenului de activitate a reprezentanțelor, firmelor, băncilor și organizațiilor străine
122	39	Venituri de la includerea în tariful la gazele naturale a mijloacelor destinate recuperării mijloacelor utilizate pentru răscumpărarea cambiilor
122	40	Alte încasări
122	50	Mijloace încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol
122	55	Taxa de executare
122	56	Încasări de la investitorii sau proprietarii construcțiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcție
122	57	Încasări din salariul net al executantului serviciului civil
122	58	Plata persoanelor juridice care prestează servicii de telefonie mobilă
122	59	Plata suplimentară obligatorie de la perfectarea și eliberarea certificatului de eliberare al automobilului
122	60	Plata suplimentară obligatorie de la cumpărarea valutei străine în casele de schimb valutar
122	61	Taxa pentru dezvoltarea culturilor nucifere
122	62	Plata în fondul de risc
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	02	Amenzi aplicate de poliția rutieră
123	04	Amenzi aplicate de Serviciul Control Financiar și Revizie de pe lângă Ministerul Finanțelor
123	05	Amenzi aplicate de Inspekția de Stat în Construcții
123	06	Amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor
123	07	Amenzi aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
123	08	Amenzi aplicate de organele Serviciului de Informații și Securitate
123	09	Amenzi aplicate de Curtea de Conturi
123	11	Încasări de la vânzarea averii și valutei confiscate
123	12	Amenzi pentru nerepatrierea la termen a încasărilor valutare
123	14	Amenzi aplicate de instanțele judecătorești în cauze administrative și

		penale
123	15	Alte amenzi și sancțiuni pecuniare
123	17	Amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă
211	01	Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică
211	03	Mijloace din vânzarea bunurilor proprietate publică
211	05	Mijloace din vânzarea pachetelor de acțiuni și/sau părților sociale
211	09	Mijloace din privatizare conform proiectelor individuale
212	01	Mijloace bănești de la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului
411	00	Granturi interne
412	01	Granturi externe pentru susținerea bugetului
412	02	Granturi pentru proiecte finanțate din surse externe

Note:

1 – 111 §20 – §22 Pentru contribuabilii înregistrați în mun. Chișinău și Bălți;

2 – 115 §01; 115 §10 – §17 – cu excepția contribuabililor înregistrați în UTA Găgăuzia;

3 – 115 §02; 115 §18; 115 §24 Numai pentru beneficiarul Inspectoratul Fiscal de Stat;

4 – 116 §15 – vezi punctul 30 la scrisoare

5 – 116 §05, 116 §10 și 115 §43 – Pentru plățile administrate de organele vamale vezi punctul 31 la scrisoare.

Anexa nr.2

**Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetelor
raionale, bugetelor municipale Chișinău și Bălți, bugetului
central al UTA Găgăuzia și bugetelor locale**

Beneficiar: Denumirea trezoreriei teritoriale a Ministerului Finanțelor (Anexa nr.4);

Codul fiscal: 1006601000037;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul bancar: Anexa nr.4;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX, unde:

XXX XX codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;

XX codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3);

XXXX codul statistic al localității unde este amplasat contribuabilul și luat la evidență de organul fiscal;

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
111	01	Impozitul pe venit din salariu
111	05	Impozitul pe venit aferent operațiunilor de predare în posesie și/sau folosință a proprietății imobiliare
111	09	Alte impozite pe venit

111	20 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată
111	21 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător
111	22 ¹	Impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate
114	01	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă, cu excepția impozitului de la gospodăriile țărănești (de fermier)
114	02	Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă
114	03	Impozit funciar încasat de la persoanele fizice
114	06	Impozit funciar pe pășuni și fânețe
114	07	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă de la gospodăriile țărănești (de fermier)
114	10	Impozit pe bunurile imobiliare a persoanelor juridice
114	11	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice
114	14	Impozit pe bunurile imobiliare, cu destinație locativă din municipii și orașe, achitat de către persoanele fizice
115	01 ²	Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova
115	04	Impozitul privat
115	10 ²	Accize la materialul vinicol
115	11 ²	Accize la rachiu, lichioruri, divinuri și alte băuturi spirtoase
115	12 ²	Accize la vinurile din struguri și vinurile efervescente
115	13 ²	Accize la bere
115	14 ²	Accize la produsele din tutun
115	15 ²	Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante)
115	16 ²	Accize la benzină și motorină
115	17 ²	Accize la alte mărfuri
115	39	Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor)
115	40	Taxa pentru amenajarea localităților din zona de frontieră care au birouri (posturi) vamale de trecere a frontierei vamale
115	41	Taxa amplasare a publicității
115	42	Taxa balneară
115	51	Taxa pentru apă
115	53	Taxa pentru lemnul eliberat pe picior
115	54	Taxa pentru extragerea mineralelor utile
115	55 ²	Taxa de licență pentru anumite genuri de activitate
115	56	Taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale
115	57	Plăți pentru certificatele de urbanism și autorizările de construire sau desființare
115	60	Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mas-media
121	02	Dividende aferente cotei de participare a statului în societăți pe acțiuni
121	12	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile bancare

121	15	Dobânzi de la depunerea mijloacelor bugetare la conturile depozitare
121	22	Dobânzi aferente creditelor acordate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi și bugetul municipal Bălți la bugetele de nivelul unu
121	31	Arenda pentru resursele naturale
121	32	Plata pentru arenda terenurilor cu destinație agricolă
121	33	Plata pentru arenda terenurilor cu o altă destinație decât cea agricolă
121	35	Chiria bunurilor proprietate publică
121	36	Alte venituri din proprietate
121	37	Taxa pentru patenta de întreprinzător
122	24	Încasările plăților de la persoanele internate în punctele medicale de dezalcoolizare
122	27	Taxa de piață
122	28	Taxa pentru amenajarea teritoriului
122	29	Taxa pentru cazare
122	30	Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială
122	32	Taxa de aplicare a simbolicii locale
122	34	Taxa pentru parcare
122	40	Alte încasări
122	41	Taxa de la posesorii de câini
122	46	Taxa pentru efectuarea prospecțiunilor geologice
122	47	Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice
122	48	Taxa pentru folosirea spațiilor subterane în scopul construcțiilor obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile
122	49	Taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	02	Amenzi aplicate de poliția rutieră
123	11	Încasări de la vânzarea averii și valutei confiscate
123	15	Alte amenzi și sancțiuni pecuniare
211	01	Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică
211	02	Mijloace din vânzarea apartamentelor către cetățeni
211	03	Mijloace din vânzarea bunurilor proprietate publică
211	05	Mijloace din vânzarea pachetelor de acțiuni și/sau părților sociale
211	06	Mijloace din vânzarea încăperilor nelocuibile
212	02	Mijloace bănești de la privatizarea terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale
412	01	Granturi externe pentru susținerea bugetului
412	02	Granturi pentru proiecte finanțate din surse externe

Note:

¹ 111 §20 – §22 Pentru toți contribuabilii, cu excepția contribuabililor înregistrați în mun. Chișinău și Bălți;

² 115 §01; 115 §10 – 115 §17; 115 §55; Numai pentru beneficiarul Inspectoratul Fiscal de Stat – contribuabili înregistrați în UTA Găgăuzia.

Anexa nr.3

Beneficiarii conturilor trezoreriale de încasări

Codul	Denumirea
1	2
00	Ministerul Finanțelor
20	Serviciul Vamal
25	Compania Națională de Asigurări în Medicină
85	Casa Națională de Asigurări Sociale
Organele fiscale	
01	Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun.Chișinău
12	Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun.Bălți
30	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Anenii-Noi
31	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Basarabeasca
32	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Briceni
34	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cahul
36	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cantemir
38	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Călărași
40	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Căușeni
43	Inspectoratul Fiscal de Stat pe U.T.A Găgăuzia
44	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cimișlia
48	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Criuleni
50	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni
52	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Drochia
53	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dubăsari
55	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Edineț
57	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Fălești
59	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Florești
61	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Glodeni
65	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Hîncești
67	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ialoveni
69	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Leova
71	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Nisporeni
72	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ocnița
74	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Orhei
76	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Rezina
79	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Rîșcani
81	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Sîngerei

84	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Soroca
86	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Strășeni
88	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Șoldănești
89	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ștefan-Vodă
91	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Taraclia
93	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Telenești
95	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ungheni

**Conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale ale Ministerului Finanțelor
pentru încasarea plăților în bugetele unităților administrativ-teritoriale**

Denumirea trezoreriilor teritoriale ale Ministerului Finanțelor	Contul bancar al bugetului UAT
1	2
MF-TT Anenii-Noi	226633
MF-TT Basarabeasca	226650
MF-TT Bălți	226602
MF-TT Briceni	226635
MF-TT Cahul	226610
MF-TT Călărași	226646
MF-TT Cantemir	226625
MF-TT Căușeni	226608
MF-TT Chișinău – bugetul municipiului	226614
MF-TT Ciadâr-Lunga	226628
MF-TT Cimișlia	226637
MF-TT Coșnița	226653
MF-TT Comrat	226609
MF-TT Criuleni	226629
MF-TT Dondușeni	226634
MF-TT Drochia	226642
MF-TT Edineț	226604
MF-TT Fălești	226621
MF-TT Florești	226643
MF-TT Glodeni	226622
MF-TT Hîncești	226607
MF-TT Ialoveni	226631
MF-TT Leova	226638
MF-TT Nisporeni	226647
MF-TT Ocnîța	226636
MF-TT Orhei	226605
MF-TT Rezina	226639

MF-TT Rîșcani	226623
MF-TT Sîngerei	226624
MF-TT Soroca	226611
MF-TT Strășeni	226632
MF-TT Șoldănești	226640
MF-TT Ștefan-Vodă	226645
MF-TT Taraclia	226612
MF-TT Telenești	226641
MF-TT Ungheni	226606
MF-TT Vulcănești	226627

Anexa nr.5

**Conturile trezoreriale de încasări pentru virarea
amenzilor aplicate de poliția rutieră**

Denumirea organelor fiscale	Contul trezorerial pentru virarea amenzilor aplicate de poliția rutieră
1	2
Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun.Chișinău	12302010100
Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun.Bălți	12302120300
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Anenii Noi	12302301001
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Basarabeasca	12302311201
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Briceni	12302321401
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cahul	12302341701
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cantemir	12302362101
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Călărași	12302382501
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Căușeni	12302402701
Inspectoratul Fiscal de Stat pe U.T.A Găgăuzia	12302439601
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cimișlia	12302442901
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Criuleni	12302483101
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni	12302503401
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Drochia	12302523601
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dubăsari	12302533810
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Edineț	12302554101
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Fălești	12302574301
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Florești	12302594501
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Glodeni	12302614801
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Hincești	12302655301
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ialoveni	12302675501
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Leova	12302695701

Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Nisporeni	12302716001
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ocnița	12302726201
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Orhei	12302746401
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Rezina	12302766701
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Rîșcani	12302797101
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Sîngerei	12302817401
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Soroca	12302847801
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Strășeni	12302868001
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Șoldănești	12302888301
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ștefan-Vodă	12302898501
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Taraclia	12302918701
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Telenești	12302938901
Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ungheni	12302959201

Anexa nr.6

**Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale
bugetului asigurărilor sociale de stat**

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul bancar: 331701;

Contul trezorerial de încasări: XXXXX 85 XXXX, unde:

XXX XX codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;

85 codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (CNAS);

XXXX codul statistic al localității unde este înregistrat sediul central al contribuabilului și luat la evidență de organul fiscal

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
112	01	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori
112	02 ¹	Contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii
112	03	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii individuale, virate de persoanele fizice, proprietari de terenuri agricole
112	05	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii individuale virate de persoanele care au încheiat contract individual
112	06	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii patentei de întreprinzător
112	11	Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de

		către angajatori a contribuțiilor sociale de stat obligatorii
112	12	Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii
121	19	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești ale bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile bancare
121	20	Dobânzi de la plasarea mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile depozitare bancare
121	21	Dobânzi de la valorile mobiliare de stat procurate din contul mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	19	Amenzi aferente plăților la bugetul asigurărilor sociale de stat

Notă:

¹ Contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de salariații asigurați, de către persoane fizice, ce desfășoară activitate pe cont propriu, virate de avocați și notari privați.

Anexa nr.7

Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul bancar: 331891;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX 25 XXXX, unde:

XXX XX codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;

25 codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (CNAM);

XXXX codul statistic al localității unde este înregistrat sediul central al contribuabilul și luat la evidență de organul fiscal.

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
113	01	Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate de angajatori și angajați în mărime procentuală
113	02	Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate de persoanele fizice cu domiciliul permanent în Republica Moldova
121	23	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală la conturile bancare
121	24	Dobânzi de la depunerea mijloacelor bănești ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală la conturile depozitare
122	40	Alte încasări (inclusiv în urma acțiunilor de regres)

123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	07	Amenzi aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
411	00	Granturi interne
412	01	Granturi externe pentru susținerea bugetului

Calendarul contribuabilului pentru anul 2011.

N	Tipul impozitului, taxe, contribuții	Denumirea rapoartelor	Termenul de prezentarea a rapoartelor	Termenul de plata
1	2	3	4	5
Impozite generale si taxe de stat				
1	Impozitul pe venit	Darea de seama privind suma venitului achitat și venitul reținut din acesta (Anexa IRV-09)	În termen de o lună de la încheierea lunii în care au fost efectuate plățile.	Până la finele lunii următoare de la care au fost efectuate plățile
		Nota de informare privind plățile salariale și alte plăți către patron în folosul angajaților și privind impozitul pe venit reținut din aceste. (Forma IAL 09)	Până la 31 ianuarie 2012	
		Nota de informare privind plățile achitate rezidenților din venit, altele decât plățile salariale, și privind impozitul pe venit reținut din aceste plăți. (Forma IAS 09)	Până la 31 ianuarie 2012	
		Nota de informare privind impozitul din sursele de venit, altele decât plățile salariale, achitate persoanelor nerezidente pentru perioada fiscală (Forma INR 09)	Până la 31 ianuarie 2012	
		Informație privind veniturile calculate și achitate în folosul persoanei fizice (juridice) și privind impozitul pe venit reținut din aceste venituri (Anexa 6)	Până la 1 martie 2012	

		Declarația cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală (Forma VEN 08)	Până la 31 martie 2012	
		Declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală (Forma CET 08)	Până la 31 martie 2012	Până la 31 martie 2012
2	Taxa pe valoarea adăugată (TVA)	Declarația privind TVA (Forma TVA 06)	Până în ultima zi a lunii care urmează după încheierea perioadei fiscale	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
3	Accize	Declarația pentru accize (Forma ACZ)	Până în ultima zi a lunii care urmează după încheierea perioadei fiscale	la momentul expedierii (transportării) mărfurilor din încăperea de acciz
Taxa în fondul rutier				
4	Taxa în fondul rutier	Darea de seamă privind calculul sumei taxei pentru eliberarea autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale.	Ultima zi a lunii ce succedă trimestrul gestionar în perioada căruia a fost primită autorizația	Se achită taxa integral pînă la primirea autorizației
	Taxa de folosire a drumurilor, percepută de la posesorii de vehicule înmatriculate în Republica Moldova	Taxa de folosire a drumurilor, percepută de la posesorii de vehicule înmatriculate în Republica Moldova (Forma TFD10)	31 decembrie 2011	Se efectuează pînă la momentul reviziei tehnice
Taxe locale				
5	Taxa pentru amenajarea teritoriului	Darea de seamă pe taxa amenajarea teritoriului (Forma TAT 07, și (Forma TAT-GȚ 07)	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea dării de seamă pe această perioadă
6	Taxa pentru plasarea (amplasarea) publicității	Darea de seamă pe taxa de amplasare a publicității (Forma TPP 08)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
7	Taxa pentru unitățile comerciale.	Darea de seamă pe taxa pentru unitățile comerciale (Forma TAUCS 06)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă

8	Taxa pe piață	Darea de seamă a taxei de piață (Forma TP 06)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
9	Taxa de aplicare a simbolicii locale	Darea de seamă a taxei pentru aplicarea simbolicii locale (Forma TAS 06)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
10	Taxa de cazare	Darea de seamă a taxei pentru cazare (Forma TC 06)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
11	Taxa pentru parcare	Darea de seamă a taxei pentru parcare (Forma TPA 09)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
12	Taxa de prestare a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orașenești și sătești.	Darea de seamă a taxei de prestare a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orașenești și sătești (Forma TTC 06)	Lunar, pînă la data de 5 a lunii următoare lunii de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
Taxa pentru folosirea resurselor minerale				
13	Taxa pentru apă	Darea de seamă pentru apă (Forma TA 06)	Până în ultima zi a lunii ce succedă trimestrului de gestiune.	Până în ultima zi a lunii ce succedă trimestrului de gestiune.
Impozit pe bunurile imobiliare				
14	Impozitul funciar pentru terenurile cu destinație agricolă	Calculul impozitului funciar (Forma FUNJ-2)	Anual pînă la 1 iulie a anului fiscal curent	Achită în părți egale, cel târziu la 15 august și 15 octombrie ale anului fiscal curent.
15	Impozitul pe bunurile imobiliare pentru bunurile care nu au valoare estimativă	Calculul impozitului pe bunuri imobiliare pentru persoanele ce practică activitatea de antreprenariat (Forma BIJ 1)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	în același timp, persoanele menționate prezintă organelor fiscale teritoriale calculul impozitului
16	Impozitul pe bunurile imobiliare pentru bunurile care au valoare estimativă	Calculul impozitului pe bunuri imobiliare pentru persoanele ce (Forma BIJ 10)	Anual pînă la 1 iulie a anului fiscal curent	Achită în părți egale, cel târziu la 15 august și 15 octombrie ale

				anului fiscal curent.
Asigurările sociale și medicale de stat obligatorii				
17	Asigurarea socială obligatorie de stat	Darea de seamă privind calcularea, utilizarea și transferarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat (Forma 4 BASS)	Pentru trimestrele I-III până la data de 15 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune; Pentru trimestru IV - până la data de 20 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune	Termenul de transferare – lunar până la sfârșitul lunii ce succedă luna de gestiune; întreprinderile individuale -până la data de 10 a lunii ce succedă luna de gestiune;
18	Asigurarea obligatorie de asistență medicală	Raport privind calcularea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (Formular MED 08)	Până în ultima zi a lunii ce succedă trimestrul de gestiune.	o dată pe lună, la momentul încasării mijloacelor financiare pentru retribuirea muncii.
DAREA DE SEAMĂ UNIFICATĂ				
19	Întreprinderile individuale și gospodăriile țărănești, al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale nu depășește 3 persoane și nu sînt înregistrați ca plătitori de TVA pentru toate impozitele, taxele, contribuțiile de asigurări sociale și prime de asigurări medicale	Dare de seamă unificată UNIF 07.	Pînă la 31 martie 2012	Pînă la 31 2012

DICTIONAR EXPLICATIV AL TERMENILOR ECONOMICI

Acciz – impozit general de stat stabilit pentru unele mărfuri de consum.

Activitate de întreprinzător, afacere (business) – orice activitate conform legislației, cu excepția muncii efectuate în baza contractului (acordului) de muncă, desfășurată de către o persoană, având drept scop obținerea venitului, sau, în urma desfășurării căreia, indiferent de scopul activității, se obține venit.

Ad valorem – formulă cu privire la taxele vamale impuse asupra unor mărfuri importate, calculate proporțional cu valoarea acestora.

Agent – persoană care acționează în numele altei persoane și nu este angajatul acesteia.

Agent economic - orice persoană ce desfășoară activitate de întreprinzător.

Apă destinată îmbutelierii în sticle și în alte recipiente, folosită în scopuri curative și în calitate de apă minerală, potabilă și de masă - apa atribuită la una din aceste categorii în baza certificatului de producere și îmbuteliere a apei, conform standardelor internaționale.

Apă extrasă - apa obținută din obiectivele acvatice amplasate în granițele Republicii Moldova.

Apă utilizată - apa folosită în scopul desfășurării propriei activități de fabricare a producției, de executare a lucrărilor și de prestare a serviciilor.

Ape de suprafață - sursele (izvoarele) situate în obiective acvatice de la suprafața pământului (râuri, lacuri naturale și artificiale, iazuri, ape care se află temporar la suprafața obiectivelor acvatice).

bugetul public național reprezintă un sistem unitar de bugete și fonduri, cuprinzând veniturile: bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Bunuri imobiliare - terenurile, clădirile, construcțiile, apartamentele și alte încăperi izolate, a căror strămutare este imposibilă fără cauzarea de prejudicii destinației lor.

Cadastru fiscal - cadastru specializat ce include date sistematizate privind subiecții impunerii, numerele cadastrale, tipurile și adresa obiectelor ce constituie bunuri imobiliare, baza impozabilă, suma impozitului pe bunurile imobiliare ce urmează a fi achitată, precum și altă informație ce ține de plata acestui impozit.

Certificat de acciz – document eliberat de organul Serviciului Fiscal de Stat subiectului impunerii, care atestă înregistrarea acestuia și îi atribuie dreptul de a efectua tranzacții cu mărfurile supuse accizelor.

Certificat de atribuire a codului fiscal - document care confirmă luarea la evidență fiscală. Certificatul de înregistrare, care atestă identitatea numărului de identificare de stat și a codului fiscal, este recunoscut, din ziua eliberării, și ca certificat de atribuire a codului fiscal. Modelul certificatului de înregistrare se elaborează de către Ministerul Dezvoltării Informaționale în comun cu Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și se aprobă de Guvern.

Cod al subdiviziunii - număr atribuit de organul fiscal subdiviziunii contribuabilului în modul stabilit de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

Cod fiscal - număr personal de identificare al contribuabilului, atribuit în modul stabilit de prezentul cod. Numărul de identificare de stat, atribuit în corespundere cu legislația privind înregistrarea întreprinderilor și organizațiilor, se consideră cod fiscal din ziua eliberării certificatului de înregistrare, care atestă identitatea numărului de identificare de stat și a codului fiscal.

Cont bancar - cont deschis în o instituție financiară (sucursală sau filiala acesteia) din Republica Moldova sau din străinătate.

Contribuabil, subiect al impunerii – persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să calculeze și/sau să achite la buget orice impozite și taxe, penalitățile și amenzile respective; persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să rețină sau să perceapă de la altă persoană și să achite la buget plățile indicate.

Control fiscal - verificare a corectitudinii cu care contribuabilul execută obligația fiscală și alte obligații prevăzute de legislația fiscală, inclusiv verificare a altor persoane sub aspectul legăturii lor cu activitatea contribuabilului prin metode, forme și operațiuni prevăzute de prezentul cod.

Cotă concretă a impozitului - cota ad valorem în procente din baza impozabilă a bunurilor imobiliare, stabilită de către autoritatea reprezentativă a administrației publice locale la adoptarea bugetului unității administrativ-teritoriale respective.

Cotă concretă a taxei locale - cotă ad valorem în procente din baza impozabilă a obiectului impunerii ori sumă absolută, stabilită de autoritatea administrației publice locale la adoptarea bugetului unității administrativ-teritoriale respective, dar care nu poate fi mai mare decât cota maximă stabilită conform prezentului titlu.

Cotă maximă a impozitului - cota ad valorem în procente din baza impozabilă a bunurilor imobiliare, stabilită în prezentul titlu, care poate să difere de cota concretă a impozitului.

Cotă maximă a taxei locale - cotă ad valorem în procente din baza impozabilă a obiectului impunerii ori sumă absolută, stabilită conform prezentului titlu.

Cotă zero – cota T.V.A. ce constituie zero procente.

Dare de seamă fiscală - orice declarație, informație, calcul, notă informativă, alt document, care sînt prezentate sau trebuie să fie prezentate organului fiscal, privind calcularea, achitarea, reținerea impozitelor, taxelor, majorărilor de întârziere (penalităților) și/sau amenzilor ori privind alte fapte ce țin de nașterea, modificarea sau stingerea obligației fiscale.

Dare de seamă fiscală unificată - declarație, prezentată sau care trebuie să fie prezentată organului fiscal, privind calcularea, achitarea, reținerea impozitelor, taxelor, primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, majorărilor de întârziere (penalităților) și/sau amenzilor de către întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sînt înregistrați ca plătitori de T.V.A.

Darea de seamă fiscală - orice declarație, informație, calcul, notă informativă, alt document, care sînt prezentate sau trebuie să fie prezentate organului fiscal, privind calcularea, achitarea, reținerea impozitelor, taxelor, majorărilor de întârziere (penalităților) și amenzilor ori privind alte fapte ce țin de nașterea modificarea sau stingerea obligației fiscale.

Deducere – sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului.

Discont – reducere din prețul mărfii, serviciului, valutei și al altor active financiare.

Distribuire – plățile efectuate de către un agent economic în folosul unuia sau mai multor proprietari care au dreptul la încasarea acestor plăți.

Dividend – orice plată efectuată de către o persoană juridică în folosul acționarului (asociatului) acestei persoane juridice, în conformitate cu cota sa de participație, cu excepția dividendelor sub formă de acțiuni.

Dobândă, venit sub formă de dobândă – orice venit obținut conform creanțelor de orice fel (indiferent de modul întocmirii), inclusiv veniturile de pe depunerile bănești.

Documente de evidență - documente privitoare la operațiuni, la efectuarea plăților aferente acestor operațiuni, inclusiv documente confirmative, orice alte documente prevăzute, conform actelor normative, pentru activitatea contribuabilului. În categoria documentelor de evidență intră documentele de evidență contabilă (prevăzute în legislația privind evidența contabilă), dările de seamă financiară, informațiile, registrele contabile, titlurile de creanță, datele contabile (sub orice formă, inclusiv computerizată) etc.

Export de mărfuri – scoaterea mărfurilor de pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu legislația vamală.

Export de servicii - prestare de către persoane juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova persoanelor juridice și fizice nerezidente ale Republicii Moldova de servicii al căror loc de livrare nu este Republica Moldova.

Facilitate (înlesnire) fiscală - suma impozitului sau taxei nevărsată la buget

Factură fiscală - formular tipizat de document primar cu regim special, prezentat cumpărătorului de către subiectul impozabil, înregistrat în modul stabilit, la efectuarea livrărilor impozabile.

Gospodărie țărănească (de fermier) – întreprindere agricolă, cu statut de persoană fizică, constituită în conformitate cu legislația.

Import de mărfuri - introducerea mărfurilor pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu legislația vamală.

Import de servicii - prestare de servicii de către persoanele juridice și fizice nerezidente ale Republicii Moldova persoanelor juridice și fizice rezidente sau nerezidente ale Republicii Moldova, pentru care locul prestării se consideră a fi Republica Moldova.

Impozit pe bunurile imobiliare - impozit local care reprezintă o plată obligatorie la buget de la valoarea bunurilor imobiliare.

Investiții (cheltuieli) capitale - cheltuieli efectuate de către investitor în legătură cu procurarea și/sau îmbunătățirea activelor pe termen lung, care nu se atribuie la rezultatele perioadei curente, dar urmează a fi capitalizate (atribuite la majorarea valorii activelor pe termen lung).

Încălcare fiscală - acțiune sau inacțiune, exprimată prin neîndeplinire sau îndeplinire neadecvată a prevederilor legislației fiscale, prin încălcare a drepturilor și intereselor legitime ale participanților la raporturile fiscale, pentru care este prevăzută răspundere în conformitate cu prezentul cod.

Încăpere de acciz – totalitatea locurilor ce aparțin subiectului impunerii, inclusiv clădirile, încăperile, teritoriile, terenurile, orice alte locuri, care sunt situate separat, determinate în certificatul de acciz, unde mărfurile supuse accizelor se prelucrează și/sau se fabrică, se expediază (se transportă) de către subiecții impunerii.

Întreprindere individuală – întreprindere care se află în proprietatea persoanei fizice sau a membrilor unei familii.

Întreprinzător individual - persoana fizică, înregistrată în modul stabilit, care desfășoară activitate de întreprinzător fără a constitui o persoană juridică;

Livrare (prestare) de servicii - activitate de prestare a serviciilor materiale și nemateriale, de consum și de producție, inclusiv darea proprietății în arendă, locațiune, uzufruct, leasing operațional, transmiterea drepturilor privind folosirea oricăror mărfuri contra plată, cu plată parțială sau gratuit; activitate de executare a lucrărilor de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și a altor lucrări contra plată, cu plată parțială sau gratuit.

Livrare impozabilă - livrare de mărfuri, livrare (prestare) de servicii, cu excepția celor scutite de T.V.A., efectuate de către subiectul impozabil în procesul activității de întreprinzător.

Livrare impozabilă – livrare de mărfuri, livrare (prestare) de servicii, cu excepția celor scutite de T.V.A., efectuate de către subiectul impozabil în procesul activității de întreprinzător.

Locul livrării mărfurilor, serviciilor - locul efectuării livrării, determinat conform regulilor stabilite în legislație

Marfă, valori materiale - rezultat al muncii sub formă de articole, mărfuri de larg consum și produse cu destinație tehnico-economică, clădiri, construcții și alte bunuri imobiliare, activele nemateriale.

Mărfuri de uz sau consum personal - obiecte destinate pentru satisfacerea necesităților proprietarului și (sau) ale membrilor familiei sale.

Membru al cooperativei - persoana juridică sau fizică care practică activitatea de întreprinzător și deține cota ordinară și, după caz, cota preferențială;

Normă de consum a apei - cantitatea de apă necesară pentru desfășurarea activității de întreprinzător și/sau utilizarea la hidrocentrale.

Numărul mediu scriptic de salariați - efectiv de personal pentru o perioadă gestionară, determinat în funcție de indicii numărului scriptic.

Obligație fiscală - obligație a contribuabilului de a plăti la buget o anumită sumă ca impozit, taxă, majorare de întârziere (penalitate) și/sau amendă.

Organ fiscal - autoritate a Serviciului Fiscal de Stat: Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor inspectoratul fiscal de stat teritorial aflat în subordonarea Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor. Noțiunea "inspectoratul fiscal de stat teritorial" este identică cu noțiunea "organ fiscal teritorial";

Organizație necomercială - persoană juridică a cărei activitate nu are drept scop obținerea venitului și care nu folosește vreo parte din proprietate sau din venit în interesele vreunui membru al organizației, ale unui fondator sau ale unei persoane particulare.

Participarea la relațiile economice cu cooperativa - procurarea (beneficierea) de către membrul cooperativei a producției (serviciilor) acesteia și livrarea (prestarea) de către membrii acesteia a producției (serviciilor) sale;

Perioadă fiscală - timp, stabilit conform legislației fiscale, pentru care se exercită obligația fiscală.

Piață - sistem de relații economice ce se formează în procesul producției, circulației și distribuirii mărfurilor, prestării serviciilor, precum și circulației mijloacelor bănești, care se caracterizează prin libertatea subiecților la alegerea cumpărătorilor și vânzătorilor, determinarea prețurilor, formarea și folosirea resurselor.

Piața comerțului cu amănuntul - tip de piață în cadrul căreia mărfurile, serviciile se comercializează populației pentru consum final.

Piața comerțului cu ridicata (angro) - tip de piață în cadrul căreia mărfurile, serviciile, de regulă, se comercializează de către unele persoane altor persoane ce desfășoară activitate de întreprinzător, care ulterior utilizează mărfurile, serviciile în procesul de producție sau le comercializează pe piața comerțului cu amănuntul.

Piață cu reducere - tip de piață în cadrul căreia oferta depășește cererea ori se comercializează mărfuri, servicii ce nu corespund standardelor de calitate sau sînt deteriorate în urma calamităților naturale, a catastrofelor, a altor evenimente excepționale care au avut loc ori vînzătorul are dificultăți financiare condiționate de insolvabilitate temporară, de lichidare sau de faliment, ori există alte situații similare cînd mărfurile, serviciile se oferă spre vînzare la un preț mai mic decît cel stabilit pe piață.

Piață închisă - tip de piață în cadrul căreia comercializarea mărfurilor, serviciilor se efectuează între coproprietari sau persoane interdependente. Prețurile de pe piața închisă nu constituie o dovadă a prețurilor de piață.

Plata parțială - îndeplinirea incompletă de către cumpărător a obligațiilor sale față de furnizor.

Preț de piață, valoare de piață - prețul mărfii, serviciului, format prin interacțiunea cererii și ofertei pe piața comerțului cu ridicata a mărfurilor, serviciilor identice, iar în cazul lipsei mărfurilor, serviciilor identice - în urma tranzacțiilor încheiate între persoanele ce nu sînt coproprietari sau persoane interdependente pe piața respectivă a comerțului cu ridicata. Tranzacțiile între coproprietari sau persoanele interdependente pot fi luate în considerare numai cu condiția că interdependența acestor persoane nu a influențat rezultatul tranzacției.

Producător de publicitate - persoană care conferă informației publicitare forma necesară plasării și difuzării.

Relații specifice - relații speciale, caracteristice și aplicabile numai unui anumit subiect sau unei circumstanțe concrete, care se deosebesc de relațiile caracteristice pentru subiecți și circumstanțe analogice.

Relații specifice – relații speciale, caracteristice și aplicabile numai unui anumit subiect sau unei circumstanțe concrete, care se deosebesc de relațiile caracteristice pentru subiecți și circumstanțe analogice.

Reprezentant al contribuabilului (al persoanei) - persoană care acționează în baza unei procuri, eliberate în conformitate cu legislația; avocat învestit cu împuterniciri conform legislației; părinte, înfiator, tutore sau curator în cazul persoanei fizice lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrînsă; alte persoane care, conform legislației, pot avea calitatea de reprezentant.

Restanță - sumă pe care contribuabilul era obligat să o plătească la buget ca impozit, taxă sau altă plată, dar pe care nu a plătit-o în termen, precum și suma majorării de întîrziere (penalității) și/sau amenzii.

Resurse naturale - apa captată din orice surse (izvoare), mineralele utile (zăcămintele), lemnul eliberat pe picior.

Scutire – sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului

Servicii - servicii materiale și nemateriale, de consum și de producție, inclusiv darea proprietății în arendă, transmiterea drepturilor privind folosirea oricăror mărfuri; lucrări de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și alte lucrări.

Servicii – servicii materiale și nemateriale, de consum și de producție, inclusiv darea proprietății în arendă, transmiterea drepturilor, inclusiv pe bază de leasing, privind folosirea oricăror mărfuri; lucrări de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și alte lucrări.

Servicii de piață - servicii prestate de piețe contra plată.

Servicii profesionale - activități independente de ordin științific, literar, artistic, educativ sau pedagogic, precum și activități independente ale medicilor, juriștilor, inginerilor, arhitecților, dentiștilor, auditorilor și contabililor, desfășurate în conformitate cu legislația în vigoare.

Serviciul Fiscal de Stat - sistem centralizat de organe fiscale și activitatea funcționarilor fiscali care dețin funcții în aceste organe, orientată spre exercitarea atribuțiilor de administrare fiscală, conform legislației fiscale;

Simbolică locală - stema unui oraș sau a unui alt tip de localitate, denumirea lui sau imaginea monumentelor de arhitectură, a monumentelor istorice.

Societate – orice organizație, cu excepția societăților pe acțiuni și societăților cu răspundere limitată, care desfășoară activitate de întreprinzător pe bază de parteneriat și se constituie în conformitate cu legislația.

Subdiviziune - unitate structurală a întreprinderii, instituției organizației (filială, reprezentanță, sucursală, secție, magazin, depozit etc.), situată în afara locului ei de reședință de bază, care exercită unele din atribuțiile acesteia ce țin de producerea, păstrarea, achiziția, comercializarea mărfurilor și/sau prestarea serviciilor, efectuarea lucrărilor.

Sumă plătită în plus - sumă plătită ca impozit, taxă, majorare de întârziere (penalitate) și/sau amendă prin vărsare sau încasare, inclusiv prin executare silită, în cuantum mai mare decât cel prevăzut în conformitate cu legislația fiscală.

Taxă locală - plată obligatorie efectuată la bugetul unității administrativ-teritoriale.

Taxă pe valoarea adăugată (în continuare - T.V.A.) - impozit general de stat care reprezintă o formă de colectare la buget a unei părți a valorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate care sînt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a unei părți din valoarea mărfurilor, serviciilor impozabile importate în Republica Moldova.

Termen de stingere a obligației fiscale - perioadă, stabilită conform legislației fiscale, în care trebuie să fie executată obligația fiscală, incluzînd și ultima sa zi în orele de program ale organului fiscal. Dacă ultima zi a perioadei este una de odihnă, se va considera o ultimă zi prima zi lucrătoare care urmează după ziua de odihnă. În mod analogic se determină și termenele de executare a altor acțiuni prevăzute de legislația fiscală.

Trecere în cont – sumă scăzută din impozitul care urmează a fi achitat.

Unitate comercială și/sau de prestări servicii de deservire socială - unitate de comerț cu amănuntul, cu ridicata, de alimentație publică și/sau de prestări servicii de deservire socială.

Unitate de transport - orice autocar, autobuz, microbuz, autoturism, motocicletă, scuter, motoretă, camion, tractor, tractor cu remorcă, altă tehnică agricolă, vehicul cu tracțiune animală.

Valoare estimată - valoarea bunurilor imobiliare calculată la o dată anumită cu utilizarea metodelor de evaluare prevăzute de legislație.

BIBLIOGRAFIE

1. Codul fiscal. Monitorul Oficial al republicii Moldova, ediție specială din 08.02.2007
2. *Legea* pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului Fiscal: *nr. 1164 din* 24.04.1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 08.02.2007
3. *Legea* pentru punerea în aplicare a Titlului III al Codului fiscal: nr. 1417 din 17.12.1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 08.02.2007
4. *Legea* pentru punerea în aplicare a titlului IV din Codul fiscal: *nr. 1054 din 16.06.2000.* Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 08.02.2007
5. *Legea* pentru punerea în aplicare a Titlului VI din Codul fiscal: *nr. 1056 din 16.06.2000.* Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 08.02.2007
6. *Legea* pentru punerea în aplicare a Titlului VII din Codul fiscal: *nr. 94-XV din 01.04.2004.* Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 08.02.2007
7. *Legea* Pentru punerea în aplicare a Titlului VIII din Codul fiscal: *nr. 68-XVI din 05.05. 2005.* Monitorul Oficial al republicii Moldova, ediție specială din 08.02.2007
8. *Legea* Pentru punerea în aplicare a Titlului IX din Codul fiscal: *nr. 317-XVI din 02.11. 2006.* Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 08.02.2007
9. *Legea* bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011: **nr. 54** din **31.03.2011.** Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.63-64 din 20.04.2011, partea I, art.153
10. *Legea* fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2011: **nr.55 din 31.03.2011.** Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 63-64 din 20.04.2011, partea I, art.155
11. *Legea* cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală: nr. 1585-XIII din 27.02.1998. Monitorul Oficial nr. 38-39/280 din 30.04.1998
12. *Legea* cu privire la cooperativele de întreprinzător: nr. 73-XV *din 12.04.2001*
13. *Legea* cu privire la tariful vamal: *nr. 1380 din 20.11.1997.*
14. *Legea* privind sistemul public de asigurări sociale: *nr. 489 din 08.07.1999.*
15. *Legea* cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală: *nr. 1593-XV din 26.12.2002*
16. *Legea* privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător: nr. 451-XV din 30.07.2001
17. *Legea* cu privire la piața valorilor mobiliare: nr. 199-XIV din 18.11.98
18. *Legea* privind reglementarea valutară: nr. 62-XVI din 21.03.2008

19. Legea cu privire la asigurări: nr. 407-XVI din 21.12.2006
20. Legea privind birourile istoriilor de credit: nr. 122-XVI din 29.05.2008
21. Legea cu privire la fondurile nestatale de pensii: nr. 329-XIV din 25.03.1999
22. Legea asociațiilor de economii și împrumut: nr. 139-XVI din 21.06.2007

23. **Ministerul Finanțelor;**- Informație nr.07/1-1-6/160 din 15.12.2009 privind modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor în anul 2010 // *Monitorul Oficial nr.191-192/853 din 25.12.2009*

24. Abajeru L., Sistemul de impozitare în agricultură pentru anul 2003. Chișinău, AGROinform, 2003.
25. Balaban Ecaterina, Fiscalitatea agenților economici Chișinău, „Elena-V.I.” SRL, 2008
26. Șarcov P., Ipati G., Impozitarea și facilitățile fiscale pentru micul business. Chișinău, BIZPRO-Moldova, 2004
27. Usurelu L., Taxe și impozite în agricultură pentru anul 2006. Chișinău, Proiectul de Dezvoltare a Businessului Agricol (PDBA), Biroul CNFA, 2006
28. Usurelu L., Balaban Ecaterina., Iulia Iabanji., Viorica Cerbusca., Taxe și impozite pentru întreprinderile mici și mijlocii, Chișinău, Somersbi SRL, Proiectul Entranse 2 Your Business, 2008
29. Usurelu L., Balaban Ecaterina., Iulia Iabanji., Taxe și impozite pentru întreprinderile mici și mijlocii, Chișinău, Somersbi SRL, Proiectul Entranse 2 Your Business, 2009
30. Usurelu L., Balaban Ecaterina., Iulia Iabanji., Taxe și impozite pentru întreprinderile mici și mijlocii, Chișinău, Preprintiva SRL, Proiectul Entranse 2 Your Business, 2010